

P 365
(4)

KÖNYVTÁRI

FIGYELŐ

SZEMLE

TARTALOM

- Bibliográfiai problémák a gödöllői értekezés után 1-9. p.
- A Szovjetunió könyvtárai az 1959-es párthatározat után 10-16. p.
- A nemzetközi kiadványcsere 1960. évi adatai 17-20.
- Az IFLA 28. ülészaka (Bern, 1962. aug. 27-30.) 21-23. p.
- Az IFLA Bulletinjének ismertetése 24-25. p.
- Ujabb cikkek bibliográfiája a Párizsi Nemzetközi Katalogizálási Konferenciáról 25-28. p.
- A dokumentációs szolgáltatások iránti igények vizsgálata Magyarországon 29-31. p.
- Uj egyetemi könyvtár épülete Franciaországban (alaprājzokkal és fényképekkel) 32-40. p.
- A francia dokumentációs intézmények és szervezetek 41-54. p.
- Az Országos Széchényi Könyvtár 1961. évi jelentéséből 55. p.
- Könyvtártudományi referáló lapok ismertetése (Information Processing Journal-Public Library Abstracts) 57-59. p.

1963

KIADJA

A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI
KÖZPONT

1

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

SZEMLE

KIADJA

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

9. évf.

1963.

1. sz.

Haraszthy Gyula

BIBLIOGRÁFIAI PROBLÉMÁK A GÖDÖLLŐI ÉRTEKEZLET UTÁN

Feladatunk, hogy a magyarországi bibliográfiai tevékenység néhány mozzanatáról tájékoztassuk olvasóinkat. Nem kívánjuk a bibliográfia ügyének valamennyi elméleti és gyakorlati kérdését sorra venni, inkább azt szeretnénk elemezni, hogy az 1961. év őszén tartott gödöllői bibliográfiai munkaértekezlet óta* az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács keretén belül működő Bibliográfiai szakbizottság milyen problémákat oldott meg, vagy indított el azon az uton, mely évek szivós munkájával járható végig.

A Gödöllőn elfogadott ajánlások értelmében a Bibliográfiai Szakbizottság ujjáalakult és öt munkabizottság keretében végezte tevékenységét. Ennek lényegében az a jelentősége, hogy mintegy 60 legjobb bibliográfusunk közreműködését sikerült megnyerni a folyamatos, elvi jellegű és egyre inkább differenciálódó munka számára, melynek végső célja a gödöllői értekezleten elfogadott ajánlások megvalósítása lesz.

A Szakbizottság tevékenységének alapjául a Gödöllőn helyesnek bizonyult célkitűzéseket ismerte el:

a/ Társadalmunk bibliográfiai szükségleteit és igényeit, illetve azok vizsgálatát tekinti az egyedül helyes kiindulópontnak.

b/ A tájékoztatás egységének szolgálatában nem vet fel olyan öncé-

* Az értekezlet jegyzőkönyve és egyéb irományai megtalálhatók a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban. - A jegyzőkönyv megjelenik mikrofilmen. Előjegyezhető a Könyvtári Figyelő 1963. 1. számához mellékelt úrlapon.

lu elméleti kérdéseket, mint a bibliográfia és a dokumentáció közti különbség, sokkal inkább az összekötő elemek kimunkálásának érdekében dolgozik.

c/ A kooperációt a hazai bibliográfiai munka egyik legfontosabb szervezeti alapjának tartja, éppen ezért mindent megtesz annak érdekében, hogy együttműködjék a MTA Könyvtörténeti, Bibliográfiai és Dokumentációs Bizottságával, a kutatóintézeti dolgozókkal és a dokumentáció szakembereivel.

Az elmúlt év folyamán - a megalakulás és alapozás szokásos nehézségeit leküzdve - a Szakbizottság és munkabizottságai a következő kérdésekkel foglalkoztak s igyekeztek néhány területen megoldást találni, más problémakörökön belül pedig szakmai véleményt kialakítani:

Általános kérdések

1./ Mint az OKDT bibliográfiai tanácsadó szerve, a Szakbizottság kötelességének tartotta, hogy a Tanács 1962/1964. ciklusra terjedő munkatervének megvalósításában közreműködjék. Éppen ezért vállalta, hogy a megfelelő részvizsgálódások elvégzése után az OKDT plénuma elé terjeszti a magyarországi bibliográfiai tevékenység fejlesztésének és koordinálásának új módszereiről szóló javaslatait.

Ennek érdekében több, egymással párhuzamos munkát indított meg. Így már 1963 folyamán közreműködik a pedagógiai, közgazdasági, statisztikai, történettudományi és irodalomtörténeti dokumentáció helyzetének és feladatainak megvizsgálásában, továbbá a bibliográfiai koordináció korszerűbbé és hatásosabbá tételében.

Ez utóbbi témánál érdemes megállnunk. Ismeretes, hogy egy 1954-ben kiadott akkori népművelésügyi miniszteri utasítás (11-1-25/1954.Np.M.) szabályozta először a készülő bibliográfiák bejelentésének kötelezettségét. A kizárólag a könyvtárakra érvényes utasítás az Országos Széchényi Könyvtárra ruházta a bibliográfiák egyeztetésének és engedélyezésének jogát (ezt a funkciót később a KMK átvette az OSzK-tól). Az 1956-os könyvtári törvény alapján véve már helyesen differenciálta a problémát, midőn a szakbibliográfiák elbírálásának illetékességét a Magyar Tudományos Akadémiára, illetve annak akkori Könyvtártudományi Bizottságára ruházta.

E törvényes rendelkezések ellenére - azok néhány hiányossága miatt - a magyarországi bibliográfiai munka korszerű koordinálása csak részleteiben valósult meg. A KMK és a Bibliográfiai Szakbizottság ugyan évről-évre igye-

kezett eleget tenni e téren fennálló szakmai és tanácsadói kötelezettségének, de meg kell vallanunk, kevés sikerrel. Mindenki tudja, hogy a régi utasítások és rendeletek ebben a vonatkozásban ma már elavultak, a bibliográfiai munka tervszerűségét és koordinálását új és hatásos rendelettel, továbbá szilárdabb könyvtárközi együttműködéssel kell biztosítani. E rendelet-tervezet előkészítésében 1963 folyamán a Szakbizottságnak ki kell vennie a maga részét.

2./ Területünk elvi problémáinak előbbre vitelében komoly jelentősége van annak a ténynek, hogy "A könyvtártudományi kutatások 1963/65. évi programja"* címen először készült el - az átfogó rendezés és tervezés igényével - a hazai szempontok figyelembevételével tudományunk kutatási problematikája. E program 4. fejezetében több olyan lényeges elvi kérdéssel találkozunk (a társadalom szükségletéből kiinduló igénykutatás a bibliográfiai tájékoztatás különféle területein, a bibliográfiák tipológiája, az egyes fő típusok sajátos funkciói, használók jellegzetessége stb.), melyeket már a gödöllői munkaértekezlet felvett ismert ajánlásaiba s gondozásukat a magyar könyvtárügy és könyvtártudomány illetékes szerveinek figyelmébe ajánlotta. A munkabizottságok e problémakör egy-két részletét már 1962 folyamán vizsgálat tárgyává tették s a kutatómunkát a következő években a maguk részéről is minden bizonnyal ki fogják szélesíteni.

Itt kell megemlítenünk, hogy a gödöllői értekezleten elhangzott egyes vita-indító tanulmányokat teljes terjedelmükben a Magyar Könyvszemle közölte,** az OKDT kiadásában pedig - előreláthatólag 1964 első felében - összefoglaló tanulmánykötet jelenik meg a magyar bibliográfia néhány időszakos elvi kérdéséről, a bibliográfiai szakbizottság tagjainak szerkesztésében és közreműködésével.

3./ 1962 folyamán is mint nyitott és egyre több gondot okozó szervezeti és gazdasági kérdés került megvitatásra a bibliográfiák kiadásának ügye. Fellelkes ezen a helyen bővebben kitérnünk erre a nehézségre: kiadóink ma is mostohán kezelik e számukra kevésbé gazdaságos kiadvány-típus gondozását. Szakembereink többsége változatlanul azon a véleményen van, hogy önálló bibliográfiai kiadó - esetleg a KMK megfelelő részlegének fejlesztésével - oldható csak meg ezt a kérdést.

Ugyanakkor e szakmai vitákban több alkalommal kifejezésre jutott az a nézet is, hogy a szűkebb használói körre számító bibliográfiákat csupán kar-

* Megjelent: Könyvtári Figyelő, 1962. 9-10. sz. 415-425. p.

** Kóhalmi Béla: Retrospektív nemzeti bibliográfiánk 1473-1920-ig, M. Ksz. 1962. 1. sz. 1-17. p.; Szentmihályi János: A társadalomtudományok szakbibliográfiáinak néhány kérdése, M. Ksz. 1962. 2/3. sz. 148-170. p.; Fügedi Péterné: A kurrens nemzeti bibliográfia időszakos kérdései, M. Ksz. 1962. 4. sz. 278-292. p.

toték formában kell elkészíteni s róluk a szakembereket megfelelő formában értesíteni. A kispéldányszámu szakbibliográfiák megjelenési formájául a mikrokártya kiadás is alkalmasnak mutatkozik.

Szinte kivétel nélkül sürgette mindenki, hogy valamilyen központi helyen (pl. a KMK-ban) valósuljon meg egyrészt a munka alatt lévő bibliográfiák, másrészt az egyes intézmények szakirodalmi tájékoztató munkája közben elkészült ún. kéziratos bibliográfiák központi, kartoték-rendszerű nyilvántartása is. A bibliográfiák e "központi katalógusa" sok párhuzamos munka elindításától kimélne meg bennünket s még több valódi "rejtett" bibliográfia használatát tenné lehetővé.

Ebből az óhajból ismét csak céltudatosabb, konkrétabb könyvtárközi és intézményközi kooperáció segítségével lehet valóság.

4./ Alig volt munkabizottsági vagy szakbizottsági ülés, ahol a bibliográfiai alapismereteknek az egyetemeken és főiskolákon való oktatásáról ne esett volna szó, ne született volna javaslat. Az oktatási reform végrehajtásából következő minőségi fejlődés, az egyetemi és főiskolai tanulmányok során mindinkább kifejezésre jutó önálló ismeretszerzés lehetősége és kötelezettsége megkivánja a bibliográfiai források használatának elsajátítását a hallgatóktól is.

A Szakbizottság elérkezettnek látta az időt, hogy Szentmihályi János összefoglalásában írásbeli javaslatot tegyen az illetékes állami szervek számára a szakirodalom használatának az egyetemeken és a főiskolákon megvalósítandó oktatásáról. E fontos "kísérleti" javaslat egyelőre a társadalomtudományi jellegű karokra, illetve főiskolákra terjed ki s rövidesen követni fogja - megfelelő adatgyűjtés és analízis után - a természettudományi és alkalmazott természettudományi egyetemeken, illetve főiskolákon megvalósítható, hasonló célú és jellegű oktatás bevezetésére vonatkozó előterjesztés is.

Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy egyre többen sürgetik az egyes tudományágak bibliográfiai bevezetőinek megírását és kiadását is. Helyesnek tartanók, ha a munkabizottságok ezekre vonatkozó terveiket és javasolataikat minél hamarabb összefoglalják.

A nemzeti bibliográfia problémái

A gödöllői tárgyalások után erőteljes lendületet vett a magyar nemzeti bibliográfia fontos kérdéseivel való foglalkozás. Kötelezettségeink ezen a területen nem csekélyek: egyrészt lehetőleg rövid időn belül el kell tüntetni nemzeti bibliográfiánk "fehér foltjait", másrészt a nemzeti bibliográfia területén fennálló szolgáltatások tartalmi körét egyre inkább tágítani kell annak az alapelvnek

állandó szem előtt tartásával, hogy a nemzeti bibliográfia egységes, logikusan elrendezett rendszer, egyes elemeinek hézagmentesen kell egymást kiegészíteniük.

Bár a nemzeti bibliográfia művének létrehozása hivatalból az OSzK feladata, egy pillanatra sem nélkülözhető a nemzeti könyvtáron kívül dolgozó szakértők segítségével a rendszer hiánytalan és logikus megalkotásában, minőségének fejlesztésében, határfokának elemzésében.

Nézzük meg ezek után a jelenlegi problémákat.

1./ A fehér foltok eltüntetése a magyar nemzeti bibliográfia egyik legfontosabb, szinte alapvető feladata. A külföldi munkacsoportok 1962 folyamán is jelentékeny erőfeszítéseket tettek - az OSzK vezetőségének és a MTA Könyvtörténeti, Bibliográfiai és Dokumentációs Bizottságának támogatásával - e hiányok eltüntetésére, a pótlások, kiegészítések összegyűjtésére. E tevékenységgel kapcsolatos problémák közül bizottsági szinten két lényeges tájékoztatás hangzott el.

Markos Béla írásbeli referátuma arról számolt be, hogy az általa irányított munkaközösség a Petrik-féle bibliográfia I-III: kötetéhez mintegy 6000 új, kiegészítő címet gyűjtött össze eddig anélkül, hogy alkalma lett volna kutatásokat folytatni szlovákiai és romániai (erdélyi) hungarikumokat illetően.

A kiadvány előkészítésével járó további munkálatokat s a nyomdatörténeti függelékekkel is ellátandó kb. 25-30 ives kiadvány megjelenését illetékes szerveinknek elősegíteniük, illetve támogatniuk kell.

A Magyar Könyvészet 1945-1960. évi ciklusának első kötete 1963-ban nyomdába kerül. A szerkesztési munka közben is - megfelelő szervezettséggel - megindult nemzeti bibliográfiánk egyik leglényegesebb hiányosságának fokozatos felszámolása, vagyis a két világháború közti anyag összegyűjtése, a hiányok felkutatása és az eddig rendelkezésre álló anyag első rendezése. Komjáthy Miklósné referátuma nyomán a nemzeti bibliográfia szakértői részletes vita keretében igyekeztek e nagy munka elvi, valamint szerkezeti alapjait megvilágítani s tanácsokat adni a szerkesztés egyes módszereire vonatkozóan.

Ugy gondoljuk, hogy nemzeti bibliográfiánk "retrospektív" rendszerét illető további elvi jellegű vitákra lesz szükség a következő időszakban is.

2./ A kurrens nemzeti bibliográfia szerkesztősége a gödöllői tanácskozás után szinte késedelem nélkül tett gyakorlati lépéseket a tartalmi bővítés irányában: egyrészt az OSzK Zeneműtárának közreműködésével megkezdte a hanglemezek folyamatos bibliográfiai regisztrálását, másrészt hozzáfogott

a szekundér jellegű kiadványok egyszerűsített (csoportos) feldolgozásához.

Az utóbbi probléma további elméleti megvizsgálást követelt, amit 1962 folyamán Fügedi Péterné végzett el. A munkabizottság - a referenssel egyetértésben - arra az eredményre jutott, hogy ezt a kisebb publicitást kívánó, inkább efemer jellegű, de a kutatókat és szakembereket nem egyszer érdeklő anyagot nem érdemes cím szerint vagy tételesen nyilvántartani a nemzeti bibliográfia kétfételes füzetében. Ugyanakkor karton-formájú, egyszerűsített feldolgozás és csoportos tárolás segítségével hozzáférhetővé kell tenni az érdeklődők számára, továbbá hírek és hirdetések formájában időnként felhívni e szolgáltatásra a figyelmet.

Szintén a tartalmi bővítés lehetőségeivel és szükségességével foglalkozott H. Németh Zsófia és Reguli Ernő együttes referátuma is: az egyetemi és főiskolai jegyzetek regisztrálásának ügyét vizsgálták meg. Végeredményben az a nézet alakult ki, hogy az egyetemi és főiskolai jegyzetek bibliográfiai nyilvántartását hasznos lenne a Magyar Nemzeti Bibliográfia negyedévi mellékleteként vagy könyvtárközi kooperáció (egyetemi és főiskolai könyvtárak) segítségével, vagy a szintén érdekelt Tankönyvkiadó támogatásával és közreműködésével megjelentetni.

A nemzeti bibliográfiával kapcsolatos problémák egész sorát kell a jövőben elemezni és megvilágítani. Így az évi sajtóbibliográfia, a Magyar Folyóiratok Repertóriumának néhány kérdése, a félig publikált vagy nem publikált szakirodalom bibliográfiai regisztrálása, a nemzeti bibliográfia és a központi céduellaellátás kapcsolata, a nemzeti bibliográfia és a nemzeti szakbibliográfia viszonya, a nemzeti biobibliográfia korszerű lehetőségei, a publicitás problémái fognak előreláthatóan programon szerepelni. E témák analízise sem könnyű feladat, a gyakorlati megvalósítás pedig minden bizonnyal személyi, anyagi és technikai előfeltételektől is függ.

Szakbibliográfiai kérdések

Bibliográfiaügyünk újabb szakaszát az is jellemzi, hogy a szakbibliográfák (társadalomtudományok, természettudományok, alkalmazott kutatások) problémáit nem "általánosságban", hanem konkrét, egyedi jelentkezéseiben s a kutató munkával való összefüggéseiben igyekezett napirendre tűzni.

Ennek következtében a munkabizottságok megtették azokat az első lépéseket, melyek a szükségleteknek megfelelő, szolgáltatásainál és típusainál fogva differenciált, de mindenképpen tervszerű szakbibliográfiai tevékenység felé ve-

zetnek. Mindinkább kialakult az a nézet, hogy az országos távlati tudományos kutatási terv 73 fő feladatához* kell kapcsolódnia a bibliográfiai tervezésnek s természetesen magának a bibliográfiai munkának is. Éppen ezért a munkabizottságok a 73 fő feladat bibliográfiai témafelelőseit kijelölték és felkérték őket, hogy mérjék fel a jelenlegi helyzetet, a bibliográfiai ellátottságot és a szükségleteket, lépjenek érintkezésbe az egyes fő feladatok gondozását és szervezését ellátó koordinációs bizottságokkal, hogy a kutatómunka tervezésének igényei összhangba kerüljenek a tájékoztató-bibliográfiai tevékenység szolgáltatási lehetőségeivel és kötelezettségeivel. A témafelelősök 1962 folyamán megkezdték munkájukat s remélhetőleg 1963 folyamán konkrét eredményre jutnak.

Joggal merült fel az a nézet is, hogy a magyarországi távlati bibliográfiai tervezésnek és koordinációnak is ez az egyetlen járható, reális útja.

A szakbibliográfiai munkabizottságok az elmúlt év folyamán még több jelentős kérdést (pl. a szakirodalom használatának oktatása az egyetemeken stb.) tűztek napirendre. E tevékenységre - általános fontossága miatt - már fentebb rámutattunk.

Külön ki kell emelni, hogy a magyarországi szakirodalom külföldi referáltságával, ennek fokával és problémáival, továbbá az UNESCO-val kapcsolatos nemzetközi bibliográfiai kötelezettségeinkkel is foglalkozni óhajtának a szakbibliográfiai munkabizottságok, együttműködve az erre illetékes egyéb szervekkel.

Ajánló bibliográfia

E műfaj magyarországi hagyományait - kevés kivételtől eltekintve - az jellemzi, hogy "hagyományos" elvi és szervezeti nehézségekkel küzd.

Az ajánló bibliográfiai munkabizottság - minden jóakarata és buzgalma ellenére - sem tudta e holtpontról elmozdítani e társadalmi és nevelési szempontból annyira fontos bibliográfiai típus ügyét. A gödöllői - helyesen megfogalmazott - tételek ma is érvényesek, elemzésük és végrehajtásuk a jövő évek munkája:

1/ Az ajánló bibliográfiák hatékonyságának vizsgálata konkrét, célravezető módszerek segítségével; a társadalmi szükséglet reális felmérése.

2/ A nem-szépirodalmi jellegű ajánló bibliográfiák számának növelése, a szakirányú decentralizáció (az ajánló bibliográfia "műhelyeinek" megszervezése) minél sürgősebb megvalósításával.

* Erdey-Gruz Tibor: Az országos távlati kutatási terv, előzmények és teendők. Magyar Tudomány, 1962. 4. sz. 203-224. p.

3/ Ezzel kapcsolatban az "általános" típusu bibliográfiákkal szemben a meghatározott tárgy és meghatározott olvasórétegekre irányuló munka elvi, szervezeti és módszertani alapjainak kutatása.

Helyismereti bibliográfia

A gödöllői értekezés egyik komoly eredménye volt, hogy ráirányította a figyelmet a helyismereti bibliográfiai munka fontosságára. Szerte az országban sok tevékeny könyvtáros és szakember dolgozik, akik (megtisztelő) kötelességüknek érzik, hogy városuk, megyéjük, járásuk fejlődését - legyen az akár gazdasági, akár tudományos vagy művelődési jellegű - a helyi, táji és területi erők és lehetőségek aktivizálásával segítsék elő. Eme eszközök közé tartozik a könyvtárak helyismereti gyűjteményeinek megszervezése és fejlesztése, továbbá e gyűjtemények sokszor már gazdag anyagának feltárása a tájékoztatás különféle eszközeinek és módszereinek segítségével.

Már az eddig elmondottakból is érezhető, hogy a helyismereti bibliográfiai munkabizottság feladata, tevékenységi köre szélesebb és operatívabb, mint az egyéb munkabizottságoké: a valóban országos jellegű koordináción túl foglalkoznia kellett a helyismereti gyűjtemények megszervezésének, fejlesztésének, feldolgozásának és feltárásának problémáival és módszereivel. Így kezdetben - egészen természetesen - szinte a második vonalba szorult a helyismereti bibliográfiák elvi kérdéseit elemző tevékenysége, bár a problémák felmérése és megvitatása máris megkezdődött.

E nagy lendülettel megindult munkától könyvtár- és bibliográfia ügyünk konkrét eredményeket várhat. Tervekben és szándékban máris helyesen bontakoznak ki a következő évek tevékenységének körvonalai.

A szakbizottság iratainak jegyzéke

Az alább felsorolt jegyzőkönyvek, jelentések stb. a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban az érdeklődők rendelkezésére állanak

1. Bibliográfiai Szakbizottság. 1962. március 18-1 ülés. Napirend: 1., A munkabizottságok megalakítása. 2., Az 1962. évi bibliográfiai terv tárgyalása. Napirend: 1. Elnöki tájékoztatás a Szakbizottság ügyeiről. 2. Az 1963. évi bibliográfiai előterv tárgyalására. 3. Szentmihályi János: A szakirodalom használatának oktatása az egyetemeken és a főiskolákon.
2. Jelentés [az OKDT elnöksége számára] a Bibliográfiai Szakbizottság 1961/62. évi munkájáról. 1962. július 16.
3. Bibliográfiai Szakbizottság. Jegyzőkönyv az 1962. december 18-1 üléséről. Napirend: 1. Elnöki tájékoztatás a Szakbizottság ügyeiről. 2. Az 1963. évi bibliográfiai előterv tárgyalására. 3. Szentmihályi János: A szakirodalom használatának oktatása az egyetemeken és a főiskolákon.
4. Bibliográfiai Szakbizottság. Az 1963. évre bejelentett bibliográfiák az egyes munkabizottságok megjegyzéseivel. [1962. december]
5. [Szentmihályi János]: A szakirodalom használatának oktatása az egyetemeken és a főiskolákon.

nálatának oktatása az egyetemeken és főis-
kolákon. [1962. december]. (Id. a 15.sz. a-
latt)

6. Bibliográfiai Szakbizottság. A szakbizott-
ság és munkabizottságainak 1963. évi terve.
(1963. január 20.)
7. Nemzeti Bibliográfiai munkabizottság. Jegy-
zőkönyv az 1962. április 30-1 üléséről. Napirend: 1., A munkabizottság megalakulása. 2.,
A munkabizottság programja.
8. Nemzeti Bibliográfiai munkabizottság. Jegy-
zőkönyv az 1962. nov. 13-1 üléséről. Napirend:
1. Elnöki bejelentések. 2. Komjáthy Miklósné:
Tájékoztatás a Magyar Könyvészet 1920-1944
közötti ciklusának jelenlegi munkálatairól. 3.
Markos Béla: A XVIII. századi magyarországi
nyomdatarmékek bibliográfiája. 4. E. Kémeth
Zsófia - Reguli Ernő: Az egyetemi jegyzetek a
MNB rendszerében. 5. Fügedi Péterné: A sze-
kunder kiadványok nemzeti bibliográfiai fel-
dolgozása.
9. Markos Béla: A XVIII. századi magyarországi
nyomdatarmékek bibliográfiája. [1962. novem-
ber]
10. (H. Kémeth Zsófia - Reguli Ernő): Az egye-
temi jegyzetek a Magyar Nemzeti Bibliográfia
rendszerében. [1962. november].
11. (Fügedi Péterné): A szekunder kiadványok
nemzeti bibliográfiai feldolgozása. [1962.
november].
12. Emlékeztető...a Társadalomtudományi Szak-
bibliográfiai munkabizottság 1962. május 22-
i. üléséről. Napirend: A távlati kutatási
terv főfeladatai bibliográfiai támafelöl-
éseinek kijelölése.
13. Társadalomtudományi Szakbibliográfiai mun-
kabizottság 1962/63. évi munkaprogramja.
[1962. május].
14. Társadalomtudományi Szakbibliográfiai mun-
kabizottság: Társadalomtudományi bibliográ-
fiák 1963. évi és távlati terve. [1962. no-
vember 27.]
15. [Szentmihályi János]: A bibliográfiai ismeretek
oktatása az egyetemeken és főiskola-
kon. [1962. november 27.]
16. Jelentés...a Társadalomtudományi Szak-
bibliográfiai munkabizottság [1962. évi]
munkájáról. 1962. december 12.
17. Feljegyzés a Természettudományi Bib-
liográfiai munkabizottság 1962. május
18-án tartott alakuló üléséről. Napirend:
A munkabizottság feladatai és programja.
18. Feljegyzés a Természettudományi Szak-
bibliográfiai munkabizottság 1962. aug.
2-án tartott értekezletéről. Napirend:
1., Elnöki bejelentések. 2., Mártyán
Gyula: A KSH által végzett dokumentáci-
ós felmérés eredményeinek ismertetése.
19. (Szentmihályi János): Emlékeztető az
országos távlati kutatási terv alapku-
tatói és alkalmazott kutatási főfeladatai-
nak bibliográfiai támogatásáról. (1962.
szeptember 13.)
20. Feljegyzés a Természettudományi Szak-
bibliográfiai munkabizottság [1962]
szeptember 14-én tartott értekezletéről.
Napirend: A/ Pálffy Gyula: Orvostudomá-
nyi bibliográfiai felmérés tapasztala-
tai Békés, Csongrád és Bácskiskun megyék-
ben. B/ Az országos távlati kutatási terv
természettudományi bibliográfiai témate-
relőseinek kijelölése.
21. A Természettudományi Szakbibliográfiai
munkabizottság 1962. évben elvégzett mun-
kája és 1963. évi munkája. 1962. novem-
ber 20.
22. Jelentés az Ajánló Bibliográfiai munka-
bizottság 1962. évi működéséről. (1962 .
november 23.)
23. Jelentés az Ajánló Bibliográfiai munka-
bizottság 1962. november 30-1 üléséről. Na-
pirend: 1. Az 1963-ra bejelentett ajánló
bibliográfiák véleményezése. 2. Polányi Pé-
ter: A társadalmi-műveltségi állapot meg-
határozása.
24. Jegyzőkönyv...a Helyismereti Bibliográ-
fia munkabizottság 1962. évi augusztus hó
15-én és 16-án Szegeden tartott értekezle-
téről. Napirend: 1. Tóth Béla: A szegedi
Somogyi Könyvtár helyismereti gyűjteménye.
2. A munkabizottság 5 éves terve. 3. Ber-
za László: A helyismereti munka módszertan
kérdései.
25. Jelentés a Helyismereti Bibliográfiai
munkabizottság 1962. évi működéséről.
(1962. december 13.)
26. Feljegyzés a természettudományi szakbib-
liográfiai munkabizottság 1962. nov. 23-án
tartott üléséről. Napirend: 1. A távlati tu-
dományos kutatási terv bibliográfiai igényei.
2. A bibliográfiai bejelentéséről szóló 11-
1-25/1954. M. SZ. utasítás megvitatása.
3. Az 1963. évre bejelentett bibliográfiai
vélemény zése.

*

* *

Felhívjuk olvasóink figyelmét arra,
hogy az Országos Könyvtárügyi és
Dokumentációs Tanács szakbizottságai
üléseinek jegyzőkönyvei, az üléseken
megvitatott előterjesztések, elaborátu-
mok szövege a Könyvtártudomá-
nyi Szakkönyvtárban az érdeklő-
dők rendelkezésére áll.

Ebergényi Tibor - Kiss István - Tóth Árpád.

A SZOVJETUNIÓ KÖNYVTÁRAI AZ 1959-ES PÁRTHATÁROZAT UTÁN

Szovjetunióbeli tanulmányutunkon elsősorban azt a kérdést vizsgáltuk, hogy az SZKP Központi Bizottságának "A szovjet könyvtárügy helyzete és megjavításának módjai" című, 1959. évi határozata óta milyen fontosabb intézkedések történtek a könyvtárak fejlesztése érdekében, különös tekintettel a könyvtárak társadalmi irányítására.

Az 1959. évi párthatározat (l. a Könyvtári Figyelő 1959. évi 5. számában) rendkívül nagy jelentőségű a szovjet könyvtárak fejlesztése szempontjából. A szovjet könyvtárügy vezetői szerint a XXII. kongresszus megerősítette az 1959-es könyvtári párthatározatban kijelölt irányvonalat, melyet követendőnek tartanak ma is.

A párthatározat jelentőségét a következőkben foglalták össze: Egyik legfontosabb célkitűzése a szovjet könyvtárügy egységének megteremtése. Eddig az egyes könyvtárak, könyvtárhálózatok (tanácsi, műszaki, tudományos stb.) egyenlőtlenül fejlődtek. Az egyenlőtlen fejlődés az egész könyvtárügyre kedvezőtlenül hatott, egyes helyeken nélkülözhető munkákat is végeztek, viszont más területeken kielégítetlenül maradtak az igények. A könyvtárügy egységének megteremtésével, a helyes koordinációval nagy mértékben növelhető a könyvtárak hatékonysága, fokozható a társadalmi igények kielégítése.

Másik fontos cél, hogy a műszaki könyvtárak fejlesztése még jobban előtérbe kerüljön, a műszaki és mezőgazdasági könyvek forgalma fellendüljön. E feladat teljesítését úgy tekintik, mint a kommunista társadalom felépítésének nélkülözhetetlen feltételét.

A párthatározat az olvasók számának nagyarányu növelését is előírta. A "Minden családnak eljuttatni a könyvet" jelszót egyrészt új könyvtárak létrehozásával, másrészt a könyvállomány növelésével kívánják megvalósítani. Mindkét feltételt az állami támogatás lényeges növelésével és a társadalom nagyarányu segítségével teljesítik. A könyvtárak társadalmi alapját minden könyvtárfajtánál jelentősen kiszélesítették, több ezer könyvtárat pedig kizárólag társa-

dalmi segítséggel hoztak létre.

Különös figyelmet fordítanak a tudományos kutatómunka könyvtári segítésére, a könyvtárak tájékoztató munkájának fejlesztésére, az ajánló bibliográfiák kiadására, valamint lényegesen kiterjesztették a könyvtárosképzés és továbbképzés körét is.

Az 1959. évi párthatározat valóban új fejezetet nyitott a szovjet könyvtárügy fejlődésében, és e fejlődés feltételeit mind az állami irányításban, mind a módszertani irányításban, mind pedig a könyvtárak munkájában megteremtették, illetve igyekeznek biztosítani.

A KÖNYVTÁRAK IRÁNYÍTÁSA

Az 1959-es párthatározat előtt a Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériumának Közművelődési Főosztályán két előadó foglalkozott a könyvtárakkal. A párthatározat után főosztály jellegű Könyvtári Főfelügyelőséget létesítettek. A Könyvtári Főfelügyelőségen 6 belső és 8 külső munkatárs (szakfelügyelő) dolgozik.

Az átszervezés azért vált szükségessé, mert a könyvtári munkában - a közművelődéshez szorosan kapcsolódó feladatok mellett - előtérbe került a műszaki, a mezőgazdasági termelés, az oktatás, a tudományos kutatómunka könyvtári segítése. Az átszervezést - folyamatosan - minden köztársaság művelődésügyi minisztériumában végrehajtják.

Az átszervezéssel egyidőben megteremtették a könyvtárak társadalmi alapon nyugvó, demokratikus irányítását, melyben a Könyvtárügyi Tanácsra támaszkodnak. A szovjet Könyvtári Tanács felépítése hasonlít a magyar Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanácséhoz: 11 szakbizottsága van, elnöksége pedig 11 tagu. Minden hónapban kibővített plenáris ülést tart. (Néhány határozata fordításban is rendelkezésre áll. L. a bibliográfiában.)

A szovjet Könyvtári Tanácsnak minden szakminisztériumból van egy felelős beosztásban levő, döntési joggal rendelkező munkatárs-tagja. A szakminisztériumok tehát részt vesznek a határozatok meghozatalában. A Könyvtári Tanács a szakminisztériumok álláspontjával ellentétes határozatokat nem hoz, viszont a hozott határozatot az illetékes szakminisztérium elfogadja, illetve végrehajtja. Ez elősegíti a különböző felügyeleti szervek alá tartozó könyvtárak egységes irányítását. Jelenleg olyan rendeleten dolgoznak, amely a Könyvtári Főfelügyelőség jogkörét - az egyes szakminisztériumok hatáskörének csökkentésével - lényegesen kibővítené.

A Könyvtári Főfelügyelőség és a Lenin Könyvtár kapcsolata rendkívül szoros. A készülő rendeletek, a Könyvtári Tanács elé kerülő javaslatok nagyobb részét a Lenin Könyvtár dolgozza ki. A Lenin Könyvtár ilyen fajta előkészítő munkájában a minisztérium egy-egy előadója is részt vesz. A Lenin Könyvtár negyedévenként tart munkaértekezletet, ezen a Könyvtári Főfelügyelőség vezetője vagy megbízottja is jelen van.

A minisztérium 1962. évi munkatervének fő feladatai:

az állománygyarapítás kérdéseinek rendezése, mindenek előtt a könyvkiadás és az olvasói igények összehangolása. A párthatározat értelmében minden kiadót arra köteleztek, hogy a következő évben kiadásra kerülő könyveinek annotált jegyzékét készítse el a könyvtárak részére. A könyvtárak ennek alapján előzetes rendelést adnak. A kiadók csak a megrendelt könyveket szállíthatják;

igen fontos feladat az olvasók véleményének rendszeres gyűjtése és értékelése;

a mezőgazdasági könyvek forgalmának növelése, valamint

a könyvtárközi kölcsönzés problémáinak rendezése is. (Ez utóbbi kérdésről 1962. aug. 24-én minisztertanácsi határozat jelent meg.)

A LENIN KÖNYVTÁR MÓDSZERTANI OSZTÁLYÁNAK MUNKÁJA

Az 1959-es párthatározat után a Lenin Könyvtár Módszertani Osztályának munkája lényegesen kibővült. Módszertani irányító tevékenysége - a műszaki könyvtárak kivételével - most már kiterjed valamennyi könyvtárra. (A műszaki könyvtárak módszertani irányítását az Állami Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtár végzi.)

A Módszertani Osztály létszámát 92-ről 140 főre emelték. (Az átszervezés előtti helyzetet lásd a "Külföldi Tanulmányutak" c. sorozat 1960. évi kötetének 177-192. oldalán.)

A Módszertani Osztályon belül új csoportokat is szerveztek:

1. szervezési és koordinációs csoportot a módszertani és a bibliográfiai munkák összehangolására és irányítására. A csoport feladata a könyvtárak bibliográfiai tevékenységének irányítása. Az itt dolgozók létszáma 12 fő;

2. az ifjúsági olvasók problémáival 4 főből álló csoport foglalkozik;

3. a könyvtári tapasztalatcserékkel szintén 4 munkatárs foglalkozik;

A "Közművelődési könyvtári és ajánló bibliográfiai részleg"-et átszervezték, és az új szervezeti egységen belül három csoportot hoztak létre:

a. a társadalmi és politikai irodalom propagandájának,

b. a mezőgazdasági és a műszaki könyvek propagandájának,

c. a szépirodalom propagandájának

gondozására. E részlegben az átszervezés előtti 50-nel szemben jelenleg 60 munkatárs dolgozik.

"A könyvtári és a bibliográfiai munka szervezésének és tervezésének részlege" nevű szervezeti egység létszámát 6-ról 12 főre emelték.

A Módszertani Osztály feladatköre is lényegesen átalakult. Míg az előző években egy-egy szakkérdésről - például a rák betegségről - a Lenin Könyvtár készített bibliográfiát, most e munkát és az ilyen fajta feladatokat az illetékes szakkönyvtárak hatáskörébe utalták.

A Módszertani Osztály 1959 utáni munkastilusában a legteljesebb demokratizálódásra való törekvés tapasztalható: Irányítási stílusára egyre inkább a vita, a konzultációs és koordinációs módszerek jellemzőek. A felmerült kérdéseket országos vagy területi értekezleteken vitatják meg. Bizonyos eljárások kikísérletezésével könyvtárakat biznak meg, a munka állását a helyszínen ellenőrzik, az eredményeket és a tapasztalatokat megvitatják, végül a kérdés gyakorlati megoldását közzé teszik, publikálják.

A KÖNYVTÁRAK TÁRSADALMI BÁZISA

A Lenin Könyvtár Módszertani Osztályán részletes tájékoztatást kaptunk a könyvtárak társadalmi bázisának kiszélesítéséről. Az e téren elért eredményekről tanulmányutunk során a Litván Szovjet Szocialista Köztársaságban magunk is meggyőződünk.

Amikor a szovjet könyvtárosok társadalmi bizottságokról beszélnek, először a megyei, járási stb. tanácsok mellett dolgozó Művelődési Tanács-ot említik. Ez a valóságban nem könyvtári tanács, hanem - mint nálunk - a helyi szervek tanácsadó testülete. Az ilyen könyvtári tanácsok jelentősége azonban rendkívül nagy a könyvtárak fejlesztése szempontjából. Egyrészt a művelődési tanácsok munkájába minden esetben bevonják a könyvtárvezetőket vagy egy-egy könyvtári dolgozót, másrészt a művelődési tanácsok maguk is rendszeresen foglalkoznak a könyvtárak problémáival. A művelődési tanácsok tagjai többnyire a népművelési intézmények dolgozói, valamint a társadalmi szervek vezetői. A művelődési tanács tagjai megbízólevelet kapnak a tanács művelődésügyi osztályától, és mint ennek külső munkatársai dolgoznak. Egyes helyeken, ahol nincs főhivatású művelődési apparátus, a művelődési tanács látja el a kulturális munka irányításának feladatait, vagyis társadalmi szerv végzi a munkát.

Könyvtári Tanács minden könyvtár mellett működik. Tagjai a könyvtár olvasóiból kerülnek ki. Tagja a könyvtár vezetője is, de nem ő az elnöke a tanácsnak. A könyvtári tanács tagjait és vezetőit - elnök, titkár - az olvasók az évenkénti olvasó-megbeszéléseken (olvasókonferenciákon) választják meg.

A könyvtári tanácsok bizonyos jogkörrel máris rendelkeznek, és jogkörüket egyre bővítik; a könyvtári tanács veszi át a helyi tanácsi szervek feladatainak egy részét. A könyvtári tanács hagyja jóvá a könyvtár munkatervét, beleszól a könyvtárosok kinevezésébe, vagy például az "Utasítás a könyvtári állomány megóvásáról" c. rendeletben biztosított joga, hogy "... Azokkal az olvasókkal szemben, akik a könyvtárhasználati szabályokat megsértik, a könyvtári tanács megfelelő intézkedéseket foganatosíthat..." (Ha a könyvtári tanács - mondjuk - úgy dönt, hogy az olvasó az elvesztett könyv árának ötszörösét fizesse meg, az illetékes hatóság érvényt szerez e határozatnak.)

A könyvtári tanácsnak jogában áll panaszt tenni a felsőbb tanácsi és pártszerveknél, ha a könyvtár munkájával vagy annak vezetésével nincs megelégedve.

A könyvtári tanács szervezi és irányítja a könyvtári segítők, az aktivisták munkáját. A könyvtári aktivisták a könyvtárnak ugyyszólván minden munkaterületen nagy segítséget nyújtanak: olvasókat szerveznek, résztvesznek a kölcsönzésben, helyettesítik a községi könyvtárost betegsége és szabadsága idején. Nagyon sok önkéntes könyvtáros dolgozik mint könyvkihordó: ők juttatják el a könyvet a betegekhez vagy a távoli tanyákon élő dolgozókhoz.

A könyvtári tanácsok mind gyakrabban szerveznek ismeretterjesztő előadásokat, baráti összejöveteleket is.

A könyvtári tanácsok munkáját a moszkvai 25. és 36. sz. városi kerületi könyvtárakban tanulmányoztuk. A könyvtári tanácsok tagjainak körülbelül fele nyugdíjas (volt kulturális vezető, háborús veterán stb.). Sokan dolgoznak a tanácsokban olyanok is, akik régebben könyvtári vagy népművelési munkát végeztek, de munkaviszonyukat valamilyen okból megszakították. (Például a többgyermekes anyák.) A könyvtári tanács tagjainak kb. 20-30 %-a kerül ki azok közül az olvasók közül, akik más munkaterületen dolgoznak, például a pedagógusok, írók soraiból. A falusi könyvtári segítők többsége diák.

A szovjet könyvtárak társadalmi bizottságai gyors ütemben fejlődtek azóta, amióta jogkörüket bővítették. De tény az is, hogy ma még a könyvtári tanácsok tagjainak alig 10-20 %-a olyan, aki egész napos munkája mellett végez társadalmi tevékenységet a könyvtárban. (A többség tanuló, nyugdíjas stb.)

A tudományos és a szakkönyvtárak mellett is szerveznek könyvtári tanácsot.

A könyvtárak társadalmi segítésének új formái is kialakultak. Ilyenek mindenek előtt a társadalmi könyvtárak. E könyvtárakat az olvasók hozzák létre, könyvállományukat az olvasók gyűjtik össze, akik e célra saját könyveiket ajánlják fel, és a kölcsönzést is társadalmi munkában látják el. Moszkvában például két nyugdíjas 13 000 kötetes könyvtárat létesített, és a kölcsönzést is ők végzik. A Szovjetunióban ma több mint 3500 ilyen könyvtár működik. A társadalmi könyvtárak munkájának összehangolására a Művelődésügyi Minisztérium rendeletet adott ki. A rendelet meghatározza, hogy hol lehet társadalmi könyvtárakat szervezni. A társadalmi könyvtárak módszertani irányítását valamelyik közművelődési könyvtár végzi.

A társadalmi könyvtárak újabb formája az, hogy a közművelődési könyvtár olvasója bizonyos magánkönyvtárakból is kölcsönözhet könyvet. Többnyire egy-egy speciális gyűjteménnyel rendelkező olvasó ajánlja fel könyveit közcélra. Például Vlnában az egyik képzőművész több mint ezer kötetes képzőművészeti gyűjteményéből kölcsönöznek. E lehetőség - mint mondták - alkalmas arra is, hogy közelebb hozza egymáshoz a rokon érdeklődésű embereket.

BIBLIOGRÁFIA

Az alábbiakban néhány szovjet könyvtáriügyi rendeletre hívjuk fel olvasóink figyelmét: a szövegek megtalálhatók a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban.

F 2694 Insztrukcija Minisztersztva kul'turú SzSzsZR o porjadke bezvozmeznoj peredacsi literaturú iz neizpol'zuemüh fondov bibliotek minisztersztv, vedomsztv i organizacii. = [Szovjetunió. Törvények, rendeletek.] [Prikazú, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva, 1959-1962. [5] p. 22 cm.

A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériumának utasítása a minisztériumok, hatóságok és szervezetek ki nem használt könyvállományának térítésmentes átadásáról. (1.2)
(6.2)

F 2695 Insztrukcija Minisztersztva kul'turú SzSzsZR o porjadke iszkljucsenija usztarevszej literaturú iz fondov biblio-

tek minisztersztv, vedomsztv, szovnarhozov, organizacii. = [Szovjetunió. Törvények, rendeletek.] [Prikazú, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. [5] p. 22. cm.

A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériumának utasítása a minisztériumok, hatóságok, népgazdasági tanácsok, szervezetek felügyelete alá tartozó könyvtárak elavult anyagának kivonásáról. (1.2)

F 2696 Insztrukcija o szohrannosztii knizsnüh fondov bibliotek. = [Szovjetunió. Törvények, rendeletek.] [Prikazú, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. 4 p. 22 cm.

Utasítás a könyvtárak állományának megővéséről.

F 2697 Posztanovlenie szekretariata VCSzPSz i kollegii Minisztersztva kul'turü SzSzsZR ... o dvizsenii szredi bibliotecsnuh rabotnikov i obszsesztvennogo aktiva za biblioteki otlicsnnoj rabotu. - Primernoe polozenie ob uszlovijah i porjadke prizuzsdenija zvanija "Biblioteka otlicsnnoj rabotu" i nagrazadenija Pocsetnimi gramotami rabotnikov i aktivisztov maszszovüh bibliotek. = [Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva, 1959-1962. 6 p. 22 cm.

A Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának és a Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma kollégiumának határozata (az 1961. aug. 22-én felvett 23. sz. jegyzőkönyv 6. pontja) a könyvtári dolgozók és a társadalmi munkások versenymegvalósításáról - a "Kiváló Könyvtár" cím elnyeréséért. Melléklete: Mintaszabályzat a "Kiváló Könyvtár" cím odaítélésének, valamint a közművelődési könyvtárak dolgozói és társadalmi munkásai diszoklevéllel való kitüntetésének feltételeiről.

(1.42)

F 2698 Plan rabotu Glavnoj bibliotecsnoj inszpekci na 1962. god. = [Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva, 1959-1962. 7 lev. 29 cm.

A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma Könyvtári Főfelügyelőségének 1962. évi munkaterve.

(1.2)

F 2699 Uszlovija szmotra obszsesztvennih bibliotek. = [Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. 2 lev. 29 cm.

A társadalmi könyvtárak seregszemléjének feltételei. (Az 1962. jun. 15-től 1963. márc. 15-ig tartó országos seregszemle verseny-feltételei.)

(3.7)

F 2700 Primernoe polozenie o reszpublikanszkaj (szozjuznoj) i avtonomnoj reszpubliki, oblasztnoj (kraevoj) detszkaj biblioteki. = [Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. 8 lev. 29 cm.

A köztársasági (szövetségi, illetve autonóm köztársasági), megyei (határterületi) gyermekkönyvtár mintaalapszabályzata.

(5.2)

(3.6)

F 2701 Primernoe polozenie o detszkaj biblioteki szisztemü Minisztersztva kul'turü SzSzsZR. = [Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. 4 lev. 29 cm.

A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériumának felügyelete alá tartozó gyermekkönyvtárak mintaalapszabályzata.

(5.2)

(3.6)

F 2702 Primernoe polozenie o rajonnoj biblioteki szisztemü Minisztersztva kul'turü SzSzsZR. = [Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. 4 lev. 29 cm.

A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériumának felügyelete alá tartozó járási könyvtár mintaalapszabályzata.

(5.2)

(3.4)

F 2703 Polozenie o skol'noj biblioteki. = [Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. 3 lev. 29 cm.

Az iskolai könyvtár alapszabályzata (az OSzSzsZK Oktatásügyi Miniszterének 1960. dec. 14-én kelt rendelete).

(5.2)

(3.6)

F 2704 Posztanovlenie Szoveta po voproszham bibliotecsnoj rabotu pri Minisztersztve kul'turü SzSzsZR. "O szosztajanii i merah ulucsszenija bibliotecsного obrazovanija v SzSzsZR". = [Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. 7 lev. 29 cm.

A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma mellett működő Könyvtárügyi Tanács határozata: "A Szovjetunióban folyó könyvtárosképzés helyzetéről és megjavítására teendő intézkedésekről".

(1.7)

F 2705 Posztanovlenie 7. [szed'mogo] Plenuma Szoveta po voproszham bibliotecsnoj rabotu Minisztersztva kul'turü SzSzsZR... "O povüsenii roli detszkij i skol'nih bibliotek v kommuniszticeszkom voszpitanii podrasztajuscsego pokolenija".

[Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. 9 lev. 29 cm.

A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma mellett működő Könyvtárügyi Tanács 7. plenáris ülésének határozata: "A gyermek- és iskolai könyvtárak szerepének emelése a felnövekvő nemzedék kommunista nevelésében".

(3.6)

(1.2)

F 2706 Posztanovlenie 6. [sesztogo] Plenuma Szoveta po voproszham bibliotecsnoj rabotu. = [Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. 10 lev. 29 cm.

A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma mellett működő Könyvtárügyi Tanács 6. plenáris ülésének határozata a könyvtári munka kérdéseiben.

(1.2)

F 2707 Polozenie o szovete biblioteki. = [Szovjetunió, Törvények, rendeletek.] [Prikazü, posztanovlenija i insztrukcii po bibliotecsnomu delu SzSzsZR.] Moszkva 1959-1962. [2] p. 20 cm.

A könyvtári tanács alapszabályzata.

(5.2)

(1.2)

A NEMZETKÖZI KIADVÁNYCSERE 1960 EVI ADATAI

R 298 Statistiques relatives aux échanges internationaux de publications en 1960. = B. Unesco Bibl. 16. vol. 1962. 4. no. 222-225. p.

A nemzetközi kiadványcserére vonatkozó statisztikai adatok 1960-ban.

Az Unesco 1960 szeptember 13-19-én, Budapesten a nemzetközi kiadványcsere tárgyában tartott konferenciáján jóváhagyott statisztikai

ürlap felhasználásával 16 állam kiadványcsere-központja juttatta el 1960. évi kiadványcsere-adatait az Unesco központi irodájának. Az összesített adatokat a következő oldalakon levő A. és B. táblázat foglalja egybe. A táblázatokon szereplő rovatok az alábbiak szerint értelmezendők:

KIADVÁNY TOVÁBBITÓ KÖZPONT. Az egyes intézményeknek címzett csomagok a központ közvetítésével kerülnek rendeltetési helyükre anélkül, hogy kicsomagolnák őket.

AZOKNAK A KIADVÁNYOKNAK CSERÉJE, AMELYEKSEL A KÖZPONT RENDELKEZIK. Kapott és vásárolt, vagy akár kétoldali kulturális egyezmények értelmében, akár annak az intézménynek utján cserélt kiadványok, amelyek keretében a csereközpont működik.

A kiadványok száma, nem számítva a sorozatokat. Könyvek, brosrák, különlenyomatok, jelentések, stb.

Sorozatok: Periodikumok, évkönyvek, stb.

Évi kötetszám. A cserefélnek küldött, vagy tőle kapott kötetek teljes száma.

Füzetek száma: A cserefélnek küldött, vagy tőle kapott füzetek teljes száma.

Különféle dokumentumok: Térképek, metszetek, fényképek, mikromások, zenepartitúrák, "Braille"-kiadványok stb.

KÖZVETLEN CSERE. A B. táblázat azoknak a statisztikai adatoknak összegezését adja, amelyek a könyvtárak és egyéb intézmények közvetlen cserejére vonatkoznak.

KIADVÁNYCSERE, 1960. ÉVI STATISZTIKA

A. CSEREKÖZPONTOK

Országok száma	Cserefelé száma	Küldött anyag					Kapott anyag					Csoma- gok száma	
		A kiadványok száma nem szá- lított a sorozá- tokat	Sorozatok		Különtéle dokumentumok	Ládák száma	A csomagok száma	A kiadványok száma nem szá- lított a sorozá- tokat	Sorozatok		Különtéle dokumentumok		Ládák száma
			Evi kötet- szám	Füzetek száma					Evi kötet- szám	Füzetek száma			

1. Kiadvány továbbító központ

NDK	86	-	32 072	-	10 582	-	238	55	13 281	55	238	55
Ausztria	91	229	131	229	55	11	11	13 281	50	13 281	50	13 281
Belgium	137	100	3 000	100	50	79	79	50	8 739	50	79	50
Kína	14	305	11 500	305	8 739	161	161	8 739	3 621	8 739	161	8 739
Dánia	Mind	40	73 685	40	3 621	276	276	3 621	4 154	3 621	276	3 621
Franciaország	-	-	1 005	-	4 154	60	60	4 154	21 181	4 154	60	4 154
Finnország	Mind	270	69 208	270	21 181	174	174	21 181	11 191	21 181	174	21 181
Magyarország	29	75	15 398	75	11 191	101	101	11 191	...	11 191	101	11 191
Japán 1°	13	...	2 196
Lengyelország	93	-	-	-	...	53	53	53	...
Szovjetunió	10	-	-	-
Jugoszlávia	10	-	-	-

2. Azoknak a kiadványoknak cseréje, melyekkel a központ rendelkezik

Belgium	1 328	5 400	27 866	619	2 598	7 166	...
Kína	13	300	310	537	2 598	7 166	...
Dánia	Mind	2	310	537	2 598	7 166	...

Finnország	Mind	5 703	...	103 646	15 mikrofilm	8 394	...	6 mikrofilm
Franciaország	58	586	4 638	13 825		2 136	20 220	184 fénykép
Magyarország	51	333	18 981	2 339	36 209	2 365	43 941	
Japán 2°	77	350	58 559			11 954	46 564 ³	
Lengyelország	-	-	-	-	-	869
Szovjetunió	75	2 240	57 821	193 638	1 510 mikrofilm	40 163	173 430	75 mikrofilm
Vietnam	4	7				
Jugoszlávia	75	400	8 198	1 168	...	758	316	-

3. Hivatalos kiadványok cseréje

Belgium	132	106 729	58	4 080		15 905	52 000	
Kína	18	58	947	1 789		654	1 404	térkép
Dánia	9	12	227	10 780		179	15 502	
Franciaország	4	4	...	10 525		...	14 427	
Magyarország	18	36	-	289	7 019	-	93	5 400
Japán °	70	330	55 918			11 337	39 691	...
Lengyelország	14	20	...	4 253		4 276
Szovjetunió	20
Vietnam	1	1
Jugoszlávia	9	1 370	565	...		11 277	586	-

4. Fölös példányok

Kína	58	550	13 000	25 000	11 641	1 481	750	2 902	mikrofilm
Dánia	39	167	1 456	2 750		...	5 253		
Magyarország	13	20	-	1 394			
Japán 4°	7	8	-	-	7 475	1 928	...	10 601	...
Szovjetunió	20	...	2 727				
Jugoszlávia	9	11					

48 jegyzék 2/15 példányban

B. KÖZVETLEN CSERE

	Az intézmények száma	Országok száma	Küldött anyag				Kapott anyag			
			A kiadványok száma nem számítva a sorozatokat	Sorozatok		Különféle dokumentumok	A kiadványok száma nem számítva a sorozatokat	Sorozatok		Különféle dokumentumok
				Evi kötet-szám	Fizetek száma			Evi kötet-szám	Fizetek száma	
Kína	507	58	25 000	1 940	-	1 000 mikro-másolat	20 500	1 200	2 000 mikrofilm	
Kuba	1 078	73	2 500kb.	41	44 198	4 200 zenepartitúra	2 400kb.	502	74 zenepartitúrák	
Magyarország	166	97	21 190	18 008	119 388	73 360 főként szabadalom és norma	34 428	16 856	171 339 főként szabadalom és norma	
Irák	90	35	2 000	sorozati kiadvány és egyéb		
Izrael	1 100	67	2 000	40	2 400	...	2 000	2 400	...	
Lengyelország	207	50	6 148	1 532	6 091	630	...	
Szovjetunió	...	78	890 495				709 597		...	

... Nem rendelkezünk adatokkal

- Semmi

• A Japánra vonatkozó adatok az 1960. ápr. - 1961. márc. időszakból valók

1. A küldött csomagok a 45 más országnak szóló közvetlen küldeményeket jelentik

2. A számadatok a lehelyezett és külföldről kapott hivatalos kiadványokra vonatkoznak

3. - 2166 cím

4. Nem azonos értékű kettős példányok cseréje; különféle dokumentumokért kettős példányt kapnak cserébe

5. Ezek a számadatok csak a Nemzeti Könyvtár állománygyarapítási osztályára vonatkoznak

AZ IFLA 28. ÜLÉSSZAKA
(Bern, 1962. augusztus 27-30.)

Az IFLA (International Federation of Library Associations - Könyvtáros-egyesületek Nemzetközi Szövetsége) 28. rendes évi tanácsülése Bernben zajlott le, 1962. augusztus 27-től 30-ig. A szövetségben Magyarország minden tekintetben teljes jogu tagként szerepel, amint azt az IFLA időközben megjelent repertoír-ja (La Haye, 1961.), valamint a tavalyi edinburghi ülés aktái is bizonyítják. Az aktákban teljes egészében megjelent a Magyar Könyvtárosok Szabó Ervin Körének általam beterjesztett évi jelentése (Hungarian Libraries in 1960-61.; Actes du Conseil de la FLAB, La Haye, 1962. 79-80.p.)

Az ülésen 28 ország 137 kiküldöttje vett részt, közöttük 6 szocialista ország 12 delegátusa is. Nem érdektelen e számok további részletezése:

Szocialista országok:

Bulgária	1 fő	Magyarország	1 fő
Csehszlovákia	1 fő	Német Dem. Köztársaság	2 fő
Lengyelország	4 fő	Szovjetunió	3 fő

Tőkés országok:

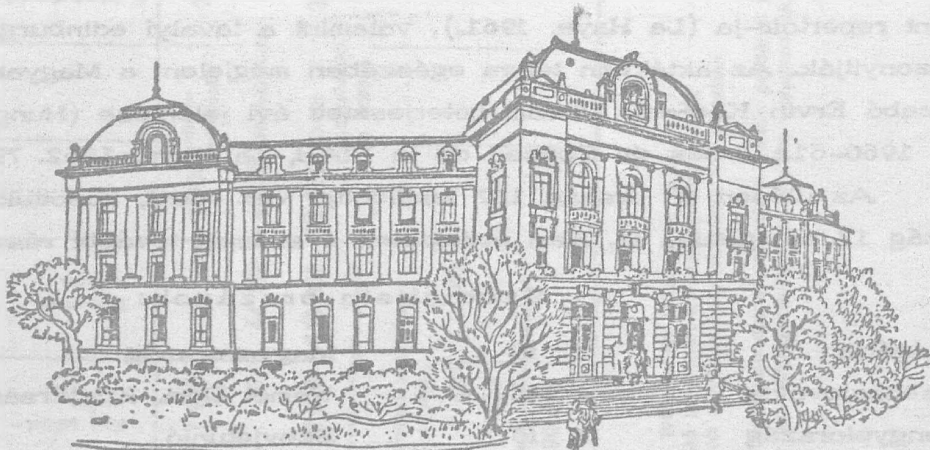
Ausztria	3 fő	Izrael	1 fő
Ausztrália	1 fő	Japán	1 fő
Argentina	1 fő	Luxemburg	2 fő
Belgium	9 fő	Német Szövetségi Közt.	20 fő
Brazília	2 fő	Nagy-Britannia	17 fő
Canada	2 fő	Norvégia	1 fő
Dánia	5 fő	Olaszország	8 fő
Finnország	1 fő	Spanyolország	3 fő
Franciaország	8 fő	Svédország	6 fő
Hollandia	6 fő	Svájc	18 fő
India	1 fő	USA	9 fő

Az ülészakon az UNESCO is képviseltette magát két főnyi küldöttséggel.

A szocialista országok részvételével kapcsolatban külön feljegyzésre méltó, hogy a Szovjetunió milyen tekintélyes vezető személyiségekből (Lavrova, Sunkov, Nyikitin) álló küldöttséggel képviseltette magát. Kár, hogy a Román Népköztársaság nem küldött delegációt a tanácsülésre.

G. Hoffmann, az IFLA elnöke ezuttal is formás megnyitó beszédet mondott: a konzervatív-liberális hangvételű beszéd arra a csendes és állhatatos munkára hívta fel a figyelmet, melyet a könyv segítségével kell végezni azért, hogy a népek jobban megértsék egymást, illetve hogy tiszteletben tartsák egymás álláspontját még akkor is, ha azok különböző, ellentétes eszméket, világnézetet tükröznek. Fontos bejelentése volt, hogy az UNESCO az IFLA-t a jövőben minden könyvtári és bibliográfiai kérdésben hivatalosan is "A osztályu",

nem-kormányzati testületnek tekintti, és állandó másodtitkárt szerződöt számára, később meghatározandó székhellyel. (E másodtitkár a bécsi M. Razumovsky, 1963. január 1-től pedig az angol Anthony Thompson, a Vocabularium

A Berni Egyetem épülete, az IFLA ülészakának színhelye

Bibliothecarii szerzője). A beszéd sok értékes és érdekes szakmai gondolata mellett rá kell mutatnom arra a veszélyes politikai mozzanatra is, mely szerint az IFLA a jövőben anyagi gondjainak leküzdéséhez számba veszi az Európai Közös Piac (Európai Gazdasági Közösség) segítségét is. Mivel e terv megvalósulásával az IFLA egyoldalú, helytelen irányú befolyásolása aligha volna elkerülhető, a szocialista országok számára elfogadhatatlanok az effajta törekvések. Hatásosan azonban csak úgy tudnak fellépni ellenük, ha a gyakorlatban is megvalósítják szükséges és gyakran hangoztatott, szoros együttműködésüket.

Az IFLA bizottságainak mindegyike egy vagy két ülést tartott, kivéve a statisztikai bizottságot, amely az UNESCO megbízásából évközben sokat dol-

gozott, és írásbeli eredményeit már korábban szétküldte, ugyanugy mint a katalizálási szabályok bizottsága. Az egyes bizottságok határozatait, javaslatait itt nem részletezem, mert azok a Könyvtártudományi és Módszertani Központban teljes szövegükben hozzáférhetők. Egyébként is javaslom az illetékeseknek (Szabó Ervin Kör, Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács, KMK) az egész anyag részletes tanulmányozását, feldolgozását, a jövőben pedig a bizottsági előzetes anyagok állandó szemmel tartását, hogy így rendszeresen részt vehessünk az IFLA távlati tervének minden olyan előkészületi munkálatában, melyet fontosnak és hasznosnak fogunk találni.

Általánosságban azt mondhatom a bizottsági ülések anyagairól illetve a korábban elkészült munkabeszámolókról, hogy a magyar vonatkozások mindeütt kellő sullyal és tárgyilagos beállításban, tolmácsolásban szerepeltek, ahol mi beküldtük adatainkat és állásfoglalásunkat (egyetemi és nemzeti könyvtárak, a kötelespéldány, a nemzetközi kölcsönzés, a könyvtárosképzés stb.).

Külön ki kell emelnem a nemzetközi ősnymtatványkatalógus, a GW (Gesamtkatalog der Wiegendrucke) kiadására összehívott különbizottság ülését, amelyen 17 ország 43 küldöttje vett részt. Ez a szám jól jellemzi a rendkívüli érdeklődést. Az ülésen a nyugatnémet könyvtárosok egyesülete követelte, hogy az IFLA létesítsen második szerkesztőséget Münchenben, és kötelezze a Deutsche Staatsbibliothek-ot (NDK) az eddigi kéziratok átadására. Magam is felszólaltam a vitában, mely végül is az NDK javára dőlt el. Meg kell azonban jegyezni, hogy a bizottsági ülésről kiadott jegyzőkönyv, amelyet azóta megkaptunk, tendenciózus szerkesztési módszere következtében nem mutatja olyan kedvezőnek a GW különbizottságában kialakult helyzetet, mint az az ülés résztvevőinek állásfoglalásában megnyilvánult. Ennek következtében számolnunk kell azzal, hogy a GW ügye nem került véglegesen nyugvópontra.

A plenáris ülés már keveset változtatott a bizottságok döntésein, s azok javaslatait határozattá emelte. Fontos döntés, hogy az IFLA jövő évi, elnököt és titkárt választó tanácsülésének színhelyéül Szófiát fogadták el, a Bolgár Népköztársaság tavalyi meghívása alapján.

Végül ismét szeretném felhívni a figyelmet a bevezetőben adott statisztikákra azzal, hogy a szocialista országoknak megfelelő sullyal és rendszerességgel kell részt venniük az IFLA munkájában, ülésein, és a jövőben meg kell valószínűsíteniük a szocialista országok szervezett együttműködését - többek között - ezen a fontos nemzetközi fórumon is.

A berni ülészak jegyzőkönyvének magyar nyelvű fordítása, F 2749 számon a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban az érdeklődők rendelkezésére áll.

A KÖNYVTÁRÜGY NEMZETKÖZI HIREI az IFLA Bulletinjében

Az IFLA bulletinjének 1962. évi decemberi száma közli:

Az IFLA latin-amerikai csoportjának megalapítása. Az Unesco szeptember 25 - október 5-ig Mendozában (Argentína) a latin-amerikai egyete-

mi könyvtárak fejlesztése tárgyában regionális szemináriumot tartott. A szeminárium vezetője, Javier Lasso de la Vega, az IFLA egyik alelnöke - az 1958-ban Madridban létesített IFLA Ibériai-Amerikai Csoport működésének felújítása végett - október 4-én értekezletet hívott egybe. Az értekezleten 30 kiküldött és 2 Unesco illetve OAS (Organization of American States - Amerikai Államok Szervezete) megfigyelő vett részt. Az IFLA jelenlegi helyzetének és jövő terveinek vázolója után, az értekezlet elfogadta a latin-amerikai csoport regionális alapon való újjaszervezésének tervét.

A csoport rövidített neve: FIAB/SAL, tagállamai: Argentína, Brazília, Columbia, Costa Rica, Kuba, Mexikó, Uruguay és Venezuela.

Az új csoport programja a következő: az IFLA célkitűzéseinek támogatása Latin-Amerikában, azaz, a különféle könyvtárosszervezetek és könyvtáros iskolák közötti cserék előmozdítása, a könyvtárosszervezetek és könyvtárosok szükség ese-

tén való támogatása, az IFLA-Tanács szakcsoportjainak megfelelő csoportok létesítése s a nemzeti és nemzetközi szervezetek között az összekötő kapocs szerepének betöltése. A hivatalos nyelv a spanyol. Élénk vita után megtörtént a szakosztályok és szakbizottságok felosztása az alábbi államok között, amelyek hajlandóknak nyilatkoztak az illető szakosztályok és szakbizottságok támogatására:

Nemzeti könyvtárak Mexikó - Egyetemi könyvtárak Uruguay - Közművelődési könyvtárak Bolívia - Iskolai és gyermekkönyvtárak Brazília - Időszaki kiadványok Argentína - Könyvtárosképzés Columbia - Kiadványcsere Argentína - Kórházi könyvtárak Venezuela - Könyvtár statisztika Chile - Könyvtár épületek Panama - Katalogizálási szabályzatok Argentína - Ritka és értékes könyvek és dokumentumok Peru.

Végül 3 év időtartamára megválasztották az elnökséget.

Unesco-szeminárium Kairóban. Az Unesco 1962 október 15-27-én Kairóban a bibliográfia, dokumentáció és az arabul beszélő országok kiadványcsereje tárgykörében szemináriumot tartott. A szeminárium keretében az IFLA egyik képviselője ismertette a szervezet történelmi kialakulását és jelenlegi tevékenységét. A szeminárium ke-

INTERNATIONAL FEDERATION OF LIBRARY ASSOCIATIONS

I F L A N E W S B U L L E T I N

Published by the Secretariat

Munich, Bavarian State Library

No. 3, 15 December 1962
English edition

Foundation of new IFLA Latin American Section

From 24 September to 5 October UNESCO held at Mendoza, Argentina, a Regional Seminar on the Development of University Libraries in Latin America. On 4 October, the director of this Seminar, Mr. Javier LASSO DE LA VEGA, one of IFLA's Vice-Presidents, convoked a meeting to reactivate the IFLA Ibero-American group, which had been founded in Madrid in 1958. The meeting was attended by 30 delegates and two observers from UNESCO and the OAS (Organization of American States). After a brief historical sketch and a description of IFLA's present state and future plans given by Mrs. García Moreno RUSSO and Mr. Lasso de la Vega, the assembly accepted the proposal to reconstruct the Latin American Section on a regional basis, adopting the abbreviated title FIAB/SAL, with the following member states: Argentine, Brazil, Colombia, Costa Rica, Cuba, Mexico, Uruguay and Venezuela. The plans of the new section are to support the aims of IFLA in Latin America, that is to stimulate exchange between the different associations and library schools, to support the profession and individual librarians wherever it may be necessary, to create Sections corresponding to those of the IFLA Council and to serve as a link between national and international organizations. The official language will be Spanish. After a lively discussion it was decided to distribute the sections and committees to the following countries, which would be willing to support them:

National libraries	- Mexico
University libraries	- Uruguay
Public libraries	- Bolívia
School and Children's libraries	- Brazil
Periodical publications	- Argentine
Professional training	- Colombia
Exchange of publications	- Argentina
Hospital libraries	- Venezuela
Library statistics	- Chile
Library buildings	- Panama
Cataloguing rules	- Argentine
Rare and precious books and documents	- Peru

tal felállított hivatal az IFLA összekötő szerveként is fog működni. Remélhető, hogy a jól sikerült szeminárium eredményeként az arab államok és általában az egész Földközi tengeri tájék könyvtárosegyesületeivel is élénk együttműködés fog kialakulni.

♦♦

A párizsi Nemzetközi Katalógizálási Konferencia első eredményei. Az IFLA 1961. évi katalógizálási konferenciájának eredményeit - a nemzetközi könyvtárosvilág szempontjából való nagy jelentőségének megfelelően - több országban megvitatták. Egyes országokban már intézkedések is születtek.

Ausztriában és Dániában az előkészítő bizottságok az országos könyvtáros-egyesületek állandó bizottságává váltak. A dán bizottságban mind a közművelődési, mind a szakkönyvtárak egyaránt képviselve vannak. Ausztriában az új nemzetközi katalógizálási szabályzat elfogadása nehézségbe fog ütközni, mivel valamennyi nagyobb könyvtár a porosz instrukciókat alkalmazza.

Németországban ugyanezen okból kifolyóan ugyanilyen nehézségek mutatkoznak. Itt bizottságot létesítettek abból a célból, hogy a szabályzatot a német viszonyokra alkalmazza.

Magyarországon folyamatban van az érvényben levő szabályzatoknak a 3.sz. határozatnak megfelelő revíziója. A párizsi konferencia ajánlatainak megvitatása a katalógizálási szakbizottság múlt őszi tárgysorozatán szerepelt. Ennek az ülésnek előkészítése céljából a bizottság májusban és júniusban ülést tartott. A párizsi határozatok hivatalos fordítását a lehető legtöbb könyvtárosnak megküldték, azal a kéréssel, tegyék meg észrevételeiket. Az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács katalógizálási szakbizottsága és a Magyar Nemzeti Bizottság együttes ülése ki fogja dolgozni a hivatalos magyar álláspontot s javaslatot fog tenni a párizsi határozatok elfogadása és a magyar katalógizálási szabályzat revíziója tekintetében.

Lengyelországban a Lengyel

Könyvtáros Szövetség 1962. júniusában külön értekezleten vitatta meg a párizsi konferencia határozatait.

Az Amerikai Egyesült Államokban az ALA bejelentette, hogy revízió alá veszi a jelenleg érvényben lévő, vonatkozó szabályzatokat. Az ALA katalógizálási szabályzatának módosítását a Council on Library Resources 35 100 dolláros segélyének felhasználásával fogják végrehajtani. A Council már ezt megelőzően is 8900 dolláros segélyt folyósított erre a célra. A terv végrehajtásában a Kongresszusi Könyvtár is részt vesz.

Jugoszláviában 1961-ben és 1962-ben tárgyalták meg az új szabályzat elfogadásának lehetőségeit. Az 1962 májusában Belgrádban a Jugoszláv Könyvtáros Egyesületek Szövetségének rendezésében tartott konferencián elfogadták a párizsi konferencia alapelveit.

♦♦

ÚJABB CIKKEK A PÁRIZSI NEMZETKÖZI KATALÓGIZÁLÁSI KONFERENCIÁRÓL

Összeállította: Kausav Tiborné

Az 1961. október 9-18. között lezajlott Párizsi Nemzetközi Katalógizálási Konferenciával a nemzetközi könyvtári szaksajtó bőven foglalkozott. A Könyvtári Figyelő 1962. évi 1. száma a 14-17. oldalakon bibliográfiai áttekintést adott a Konferencia irodalmáról.

Az alábbiakban - az említett bibliográfia pótlásaként - közöljük a Konferenciáról 1962-ben megjelent cikkek bibliográfiáját.

NEMZETKÖZI FOLYÓIRATOK

Conférence internationale sur les principes de catalogage. Paris, 9-18. octobre 1961. = B. Unesco Bibl. 16. vol. 1962. 2.no. 57-68.p.

Nemzetközi Katalógizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18. (7.1)
{:81 (1.6)

DOMANOVSKY Ákos: Der Code-Entwurf der Pariser Katalogisierungskonfe-

renz. = Libri. 12. vol. 1962. 3. no. 191-216. p. Bibliogr. 215-216. p.

A párizsi katalogizálási konferencia szabályzat-tervezete.

3:2387 (7.1)
(1.6)

International Conference on Cataloguing Principles, Paris, 9th-18th October 1961. = Libri. 12. vol. 1962. 1. no. 61-76. p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18. Beszámoló. 3:611 (7.1)
(1.6)

POINDRON, [Paul]: La Conférence internationale sur les principes de catalogage. = Rev. Int. Doc. 29. vol. 1962. 1. no. 18-22. p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18. - Az Alapelvek szövegével.

3:1013 (7.1)
(1.6)

Néhány megjegyzés a katalogizálási problémákkal általában, különösen pedig a párizsi konferenciával kapcsolatban.

ANGLIA

PIGGOTT, Mary: I.F.L.A. International Conference on Cataloguing Principles. = Libr. Ass. Rec. 64. vol. 1962. 4. no. 138-141. p.

IFLA Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. (1961. okt. 9-18. Párizs.) - Az Alapelvek szövegével.

3:616 (7.1)
(1.6)

AUSZTRÁLIA

ARNOT, Jean F.: International Conference on Cataloguing Principles, Paris, 1961. = Australian Libr. J. 11. vol. 1962. 1. no. 13-18. p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18. - Az Alapelvek szövegével.

3:607 (7.1)
(1.6)

AUSZTRIA

ZDARZIL, Herbert: Die Internationale Katalogisierungskonferenz. Paris, Oktober 1961. = Biblos. 11. Jg. 1962. 1. no. 23-30. p.

A Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18.

3:1017 (7.1)

BELGIUM

DARGENT, J.: Conférence Internationale sur les principes de Catalogage. = Bulletin. Commission Belge de Bibliographie. 6. vol. 1962. 1. no. B31-B49. p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18. 3:1427 (7.1)
(1.6)

VRIEZE, F. De: De Internationale Conferentie over Catalogus-principes. = Bibliotheksgids. 38. Jg. 1962. 1. no. 8-22. p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18. - A katalogizálási Alapelvek szövegével.

3:612 (7.1)
(1.6)

CSEHSZLOVÁKIA

NÁDVOHNIK, Miroslav: Mezinárodní konference o katalogizaci. = Knihovník. 7. roč. 1962. 3. no. 83-88. p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia - Párizs, 1961. okt. 9-18.

3:614 (7.1)
(1.6)

Usnesení mezinárodní konference o zásadách katalogizace (Pariž 9.-18. října 1961). = Knihovník. 7. roč. 1962. 3. no. 88-94. p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Alapelvek. (Párizs, 1961. szept. 9-18.)

3:620 (7.1)
(1.6)

DÉL-AFRIKA

MUSIKER, Reuben: Design for a new cataloguing code. A report on the International Conference on Cataloguing Principles, Paris, 1961. = South African Libraries. 29. vol. 1962. 3. no. 101-104. p.

Új katalogizálási szabályzat terve. Beszámoló a Nemzetközi Katalogizálási Konferenciáról (Párizs, 1961. okt. 9-18.)

3:1011 (7.1)
(1.6)

Statement of Principles adopted by the International Conference on Cataloguing Principles. Paris, October 1961. = South African Libraries. 29. vol. 1962. 3. no. 104-108., 96. p.

A Nemzetközi Katalogizálási Konferencia (Párizs, 1961. okt. 9-18.) által elfogadott katalogizálási Alapelvek.

3:1015 (7.1)
(1.6)

FRANCIAORSZÁG

La Conférence Internationale sur les Principes de Catalogage. /Paris - Unesco, 9-18 octobre 1961./ = Ass. Bibl.

Fr. B. Inform. 1962. 37. no. 7-19. p.
Nemzetközi Katalogizálási Konferencia.
Párizs, 1961. október 9-18. - A Francia
Könyvtárosegység 1961. dec. 12.-i ülésén
tartott beszámoló. POINDRON, Paul:
Általános beszámoló. 7-9.p. - SALVAN, Paul:
Egyéni szerzői nevek. 10-11.p. - DREVET,
Marguerite: Több szerzős művek. 12-13.p.
- HONORÉ, Suzanne: A testületi szerzők.
14-15.p. - PIERRROT, Roger: Az anoním
művek. 16-17.p. - PUGET, Aline: A Terminológiai
Bizottság munkálatai. 18-19. p.
3:610

(7.1)
(1.6)

HOLLANDIA

WESEMAEL, A.L.: De International Conference on Cataloguing Principles. = Bibliothekleven. 47. Jg. 1962. 3.no.85-96.p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia, Párizs, 1961. okt. 9-18. A Statement of Principles (Alapelvek) teljes angol nyelvű szövegével.
3:621

(7.1)
(1.6)

INDIA

RANGANATHAN, S.R.: International Conference on Cataloguing Principles, Paris 9-18 October 1961 and its findings. /Cataloguing problems.5./ = Ann. Libr. Sci. 9. vol. 1962. 1.no. 15-38. p.

A Nemzetközi Katalogizálási Konferencia (Párizs, 1961 október 9-18) és döntései.
3:618

(7.1)
(1.6)

Ref.: Libr.Sci.Abs. 12.236

JUGOSZLÁVIA

Katalogizacija. Principii prihvaceni na Medjunarodnoj Konferenciji u Parizu, oktobra 1961. = Bibliotekar (Beograd). 14. god. 1962. 1.no. 10-17.p.

Katalogizálás. Az 1961. októberében Párizsban tartott Nemzetközi Katalogizálási Konferencia elfogadott katalogizálási Alapelvek.
3:613

(7.1)
(1.6)

KANADA

BALL, Katharine L.: International Conference on Cataloguing Principles, Paris, October 9th-18th, 1961. = Canadian Library. 18.vol. 1962. 4.no. 1.part. 147-156.p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia, Párizs, 1961. október 9-18. - Beszámoló.
3:79

(7.1)
(1.6)

LENGYELORSZÁG

BORKOWSKA, Wladyslawa: Międzynarodowa Konferencja w sprawie zasad katalogowania (Paryż, 9-18.10.1961). = Bibliotekarz. 29. rok. 1962. 2.no.52-56. p.
Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. (Párizs, 1961. okt. 9-18.)
3:609

(7.1)
(1.6)

Międzynarodowa konferencja IFLA na temat zasad katalogowania. Paryż 9-18. października 1961 r. = Przegl. Bibl. 30. rocz. 1962. 1. no. 81-94. p.

Az IFLA Nemzetközi Katalogizálási Konferenciája. Párizs, 1961. okt. 9-18. - Az Alapelvek szövegével.
3:1429

(7.1)
(1.6)

MAGYARORSZÁG

DOMANOVSKY Ákos: A párizsi katalogizálási konferencia szabályzat-tervezete. = M. Könyvzemle. 78. évf. 1962. 2/3. sz. 171-183. p.

Res. Der Regelwerk-Entwurf der Pariser Katalogisierungskonferenz. 183. p.
3:1428

(7.1)
(1.6)

DOMANOVSKY Ákos: A párizsi nemzetközi katalogizálási konferencia. = A Könyvtáros. 12.évf. 1962. 2.sz. 70-71.p.
3:82

(7.1)
(1.6)

Az Országos Széchényi Könyvtár hozzászólása a Párizsi Katalogizálási Konferencia szabályzat-tervezetéhez. = KF. 8. évf. 1962. 7. sz. 286-287. p.

(7.1)
(1.6)
(3.1)

A Párizsi Nemzetközi Katalogizálási Konferencia /1961. október 9-18./ A Konferencia által elfogadott cieleirési szabályok. = KF. 8. évf. 1962. 1.sz. 1-8. p.

(7.1)
(1.6)

NDK

BODEN, Hans: Einige Bemerkungen zum Entwurf der Katalogisierungsregeln. = Bibliothekar (Berlin). 16.Jg. 1962.2.no. 203-205.p.

Megjegyzések az új katalogizálási szabályzat tervezetével kapcsolatban.
3:290

(7.1)
(1.6)

NÁDVORNIK, Miroslav: Bemerkungen zur Internationalen Konferenz über Grundsätze der alphabetischen Katalogisierung. = Zbl. Bibl. 76. Jg. 1962. 4. no. 145-156. p.

Megjegyzések a párizsi Nemzetközi Katalogizálási Konferenciával kapcsolatban. A konferencia előkészítése és eredményei.

3:1012

(7.1)

REBLIN, Bodo: Beachtenswerte internationale Katalogisierungsgrundsätze. = Bibliothekar (Berlin). 16. Jg. 1962. 4. no. 435-437. p.

Figyelemreméltó nemzetközi katalogizálási elvek. - A Nemzetközi Katalogizálási Konferencia /Párizs, 1961. okt. 9-18./ Alapelvei a testületi szerzővel kapcsolatban.

3:1014

(7.1)
(1.6)

ROLOFF, Heinrich: Nach der Internationalen Konferenz für Grundsätze der Alphabetischen Katalogisierung. = Zbl. Bibl. 76. Jg. 1962. 2. no. 75-82. p.

A Nemzetközi Katalogizálási Konferencia után. - A Statement of Principles (Alapelvek) szövegének teljes fordítása.

3:619

(7.1)
(1.6)

NSZK

Internationale Konferenz über Grundsätze der Alphabetischen Katalogisierung. Paris, 9-18. Oktober 1961. = Mitteilungsblatt /Nordrh. Westf./ 12. Jg. 1962. 2. no. /Sonderheft/. 81-111. p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia, Párizs, 1961. okt. 9-18. - Ludwig Sickmann bevezető szavai. A konferencia határozatai, a küldöttek és a munkaközösségek listája, a szavazatok eredménye.

Angol és német nyelven.
3:1936

(7.1)
(1.6)

OLASZORSZÁG

Conferenza Internazionale sui Principi di Catalogazione. Parigi, 9-18 ottobre 1961. = Accad. Bibl. Italia. 30. ann. 1962. 1-2. no. 18-24. p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18.

3:1426

(7.1)
(1.6)

SVÁJC

CHAIX, Paul: Conférence internationale sur les principes de catalogue. Paris, 9 au 18 octobre 1961. = Nachr. VSB u. SVD. 38. Jg. 1962. 1. no. 14-17. p.

A Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18.

3:288

(7.1)

VONTOBEL, Willy: Die Internationale Konferenz über die Grundsätze der Alphabetischen Katalogisierung. = Nachr. VSB u. SVD. 38. Jg. 1962. 1. no. 10-14. p.

A Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18.

3:289

(7.1)
(1.6)

SVÉDORSZÁG

OTTERVIK, Gösta: Katalogiseringskonferens i Paris. = Biblioteksbladet. 47. årg. 1962. 3. no. 170-173. p. Illusztr. Nemzetközi Katalogizálási Konferencia, Párizs, 1961. okt. 9-18.

3:615

(7.1)
(1.6)

Principuttalande antaget av den Internationella Katalogiseringskonferensen i Paris 1961. = Biblioteksbladet. 47. årg. 1962. 4. no. 241-246. p. Illusztr.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18. - Az Alapelvek szövegével.

3:617

(7.1)
(1.6)

SZOWJETUNIO

VASZILEVSKAJA, V. A. - LAVROVA, N. A. - FIRSZOV, G. G.: Mezsdunarodnaja Konferencija po Principam Katalogizacii. = Szov. Bibliogr. 1962. 1/71. no. 24-38. p.

Nemzetközi Katalogizálási Konferencia. Párizs, 1961. okt. 9-18. - Az Alapelvek szövegével.

3:1016

(7.1)
(1.6)

USA

BALL, Katharine: The Paris Conference. = Libr. Res. Techn. Serv. 6. vol. 1962. 2. no. 172-175. p.

A párizsi konferencia. - Nemzetközi Katalogizálási Konferencia, Párizs, 1961. okt. 9-18.

3:608

(7.1)
(1.6)

WRIGHT, Wyllis E.: I.F.L.A. International Conference on Cataloguing Principles, Paris, 9th-18th October, 1961. = Libr. Res. Techn. Serv. 6. vol. 1962. 2. no. 161-171. p.

Az IFLA Nemzetközi Katalogizálási Konferenciája. Párizs, 1961. okt. 9-18. - Az Alapelvek szövegével.

3:622

(7.1)
(1.6)

A DOKUMENTÁCIÓS SZOLGÁLTATÁSOK IRÁNTI IGÉNYEK VIZSGÁLATA

1961. nov. 4-én a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárosztálya az Országos Dokumentációs Bizottság elé terjesztette azt a javaslatát, hogy az illetékes szervek és szakemberek közreműködésével országos vizsgálat induljon annak megállapítása érdekében, hogy:

- a/ a jelenleg rendelkezésre álló dokumentációs szolgáltatások milyen mértékben elégítik ki a szükségleteket,
- b/ az adott szakterületek dolgozói mennyiben hasznosítják a szolgáltatásokat,
- c/ mennyiben kapcsolódnak a dokumentációs szolgáltatások a népgazdasági tervekhez,
- d/ milyen további dokumentációs szolgáltatásokra van szükség,
- e/ milyen tartalmi követelményeket támasztanak a dokumentációs tevékenységgel szemben a dokumentációs szolgáltatások felhasználói,
- f/ hogyan lehet összehangolni a központi és helyi dokumentációs szolgáltatásokat,
- g/ milyen módszerekkel lehetne a szolgáltatások színvonalát és hatékonyságát fokozni.

Az Országos Dokumentációs Bizottság e vizsgálatok lefolytatását szükségesnek tartotta és úgy döntött, hogy a vizsgálatot valamennyi ipari tárca, valamint a Földművelésügyi Minisztérium területén végre kell hajtani, mégpedig reprezentatív vizsgálat formájában.

Az 1962. év elején megalakult Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) tevékenyen és irányító módon kapcsolódott be a szakirodalmi ellátottság vizsgálatába. A Művelődésügyi Minisztérium felkérte az ipari tarcákat, valamint a Földművelésügyi Minisztériumot, hogy támogassák a vizsgálat végrehajtását. Az OMFB közreműködésével szűk körű intézőbizottság alakult az

OMFB, az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ, a Művelődésügyi Minisztérium és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ képviselőiből.

A Művelődésügyi Minisztérium által javasolt statisztikai kérdőíveket a Központi Statisztikai Hivatal küldte ki.

Az érdekeltek 1962. március 24-én széles körű szakértői tanácskozáson vettek részt; itt a vizsgálat körére és módszereire vonatkozóan a következőket határozták el:

- 1/ minden termelést irányító tárca bevonandó a vizsgálat körébe;
- 2/ minden tárca lehetőleg 3, népgazdasági szempontból fontos iparágat jelöljön ki vizsgálatra;
- 3/ az iparágon illetve termelési ágon belül lehetőleg szerepeljen kutatóintézet, nagyüzem és kisüzem.

1962. áprilisában és májusában megalakultak az egyes tárcákon és iparágakon illetve termelési ágakon belül azok a brigádok, amelyek a vizsgálatot végrehajtották.

A vizsgálat a/ igénykutatás, b/ kiegészítő vizsgálatok formájában történt.

A vizsgálat lefolytatásának módszertani útmutatóját* a KMK készítette el, melyet az érdekeltek megvitattak és a tárca, illetve iparág adottságainak megfelelően módosítottak.

A vizsgálat alapja az igénykutatás volt. Az igénykutatást részben kérdőívek formájában, részben személyes megbeszélések révén hajtották végre a vizsgáló brigádok. A KMK olyan kérdőív mintát dolgozott ki, amelynek egyes részeit iparáganként, üzemenként és munkakörönként (kutatással foglalkozók, tervező mérnökök, üzemi mérnökök stb.) kellett a szükségletek figyelembe vételével kialakítani. A kérdőívek 3 kérdéscsoportot öleltek fel.

Az első kérdéscsoport 12 kérdésére kapott válaszok segítségével kívántuk megállapítani, hogy egy bizonyos munkakörben dolgozó, bizonyos szak-képzettséggel rendelkező, egy bizonyos tevékenységet folytató szakember megkapja-e azt a szakirodalmat és szakirodalmi tájékoztatást, amelyre szüksége van és hogy igényt tart-e a neki szükséges szolgáltatásokra.

A második kérdéscsoport 7 főkérdése a jelenlegi olvasási szokások és a tájékoztatás megszerzésére irányuló szokások megállapításához kívánt segítséget nyújtani.

* A vizsgálattal kapcsolatos irományok, úrlapok és jelentések megtalálhatók a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban.

A h a r m a d i k kérdéscsoport a szubjektív igények és szubjektív véleménynyilvánítás összegyűjtését kívánta lehetővé tenni.

A személyes megkérdezés, mint igénykutatási forma, céljában és nagyrészt módszereiben is teljesen azonos volt a kérdőívek révén történő igénykutatással. Ennek alkalmazása azért vált szükségessé, mert a kötetlen megbeszélés sokkal inkább ad alkalmat a tényleges igények megismerésére, mint az előre meghatározott kérdésekre adott válasz.

A kiegészítő vizsgálatok munkahelyenként, iparáganként és tárcánként folytak. Céljuk annak megállapítása volt, hogy az igények, illetve nagyobb perspektívában a szükségletek kielégítéséhez rendelkezésre állnak-e megfelelő feltételek, megfelel-e a munkaszervezet a szükségleteknek, korszerű módon, gazdaságosan jutnak-e el a szolgáltatások az igénylőhöz.

Az 1962. május-július folyamán megtartott vizsgálatok befejezése után az egyes vizsgáló brigádok, továbbá az egyes vizsgálatokat irányító minisztériumok (főhatóságok) a vizsgálati eredményeket kiértékeltek.

A KMK és a Kohó és Gépipari Minisztérium által kidolgozott értékelési módszertani utmutatókat a vizsgálatokat végző főhatóságok azzal az ajánlással kapták meg, hogy a kiértékelést ennek alapján hajtsák végre.

A kiértékelés nagy általánosságban a következő szinteken történt:

- 1/ munkahelyi értékelés;
- 2/ iparági (szakterületi) értékelés;
- 3/ tárca-értékelés.

Az OMF B Állandó Dokumentációs Bizottsága a végső értékelés elvégzése érdekében a felkért szakembereknek a következő okmányok elkészítésére adott megbízást:

- 1/ Az ipari tárcák és a Budapesti Műszaki Egyetemek jelentéseinek összefoglalása.
- 2/ A vizsgálat módszereinek és lefolyásának leírása.
- 3/ A kérdőíveken szereplő szöveges válaszok ellenőrző értékelése.
- 4/ A vizsgálat során nyert statisztikai adatok táblázatos és grafikon-jellegű összefoglalása.
- 5/ A statisztikai adatok értékelése.

Ez okmányok alapján ez év januárjában elkészült "A dokumentációs szolgáltatások iránti igények vizsgálatából kialakult helyzetkép", továbbá "Az intézkedési javaslatok" c. okmány.

Az ipari tárcáktól függetlenül a Földművelésügyi Minisztérium az elfogadott módszertani utmutatók alapján vizsgálatot hajtott végre. Az elkészült jelentéseket és okmányokat az okmányok elkészítésével megbizottak az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság és a Művelődésügyi Minisztérium elé terjesztik.

ÚJ EGYETEMI KÖNYVTÁR ÉPÜLETE FRANCIAORSZÁGBAN

F 2748 GARNIER, Gabriel: La nouvelle bibliothèque scientifique universitaire d'Orsay. = B. Bibl. Fr. 7. ann.1962. 12. no. 565-570. p. 3 t. Illusztr.

Az orsay-i új egyetemi természettudományos tagozat könyvtára.

A párizsi természettudományi fakultás túl szűkké vált és ezért új természettudományi tagozatot építettek, amely a Párizsi Egyetemhez tartozik. Párizstól délre

20 km-re - Orsay község közelében - választották ki az épületcsoport (campus) területét. Egy sereg tudományos kutatóintézet és nagy ipari vállalat laboratóriumainak a közelsége s a jó vasut-metro összeköttetés is közrejátszott a hely kiválasztásában.

Az új fakultás építkezése 1956-ban indult meg és még nem fejeződött be teljesen. Az épületek összesen 150 000 m² területet fognak elfoglalni.

A fakultás könyvtára is saját épületet kapott. Építése 1960 végén kezdődött s néhány helyiség belső berendezésétől eltekintve 1962. áprilisban befejeződött. Miután teljesen ujonnan felállítandó könyvtárról volt szó, a belső szervezési munkálatok már az építkezés alatt megindultak egy ideiglenes helyiségben.

Az új könyvtár a Francia Könyvtári Igazgatóság hiteleiből épült. Alapterülete 3779 m², köbtartalma 31 546 m³ (a szerelőterek nélkül). A különböző szinteken lévő helyiségek felülete összesen 9889 m².

A szabálytalan, sokoldalú épület (l. az alaprajzokat) a szolgálati és olvasószolgálati helyiségek maximális természetes világítását teszi lehetővé. Az épület észak-déli irányba lejtő dombon áll, s így az északi szárny szintje a déli szárny második szintjének (magasföldszint) felel meg.

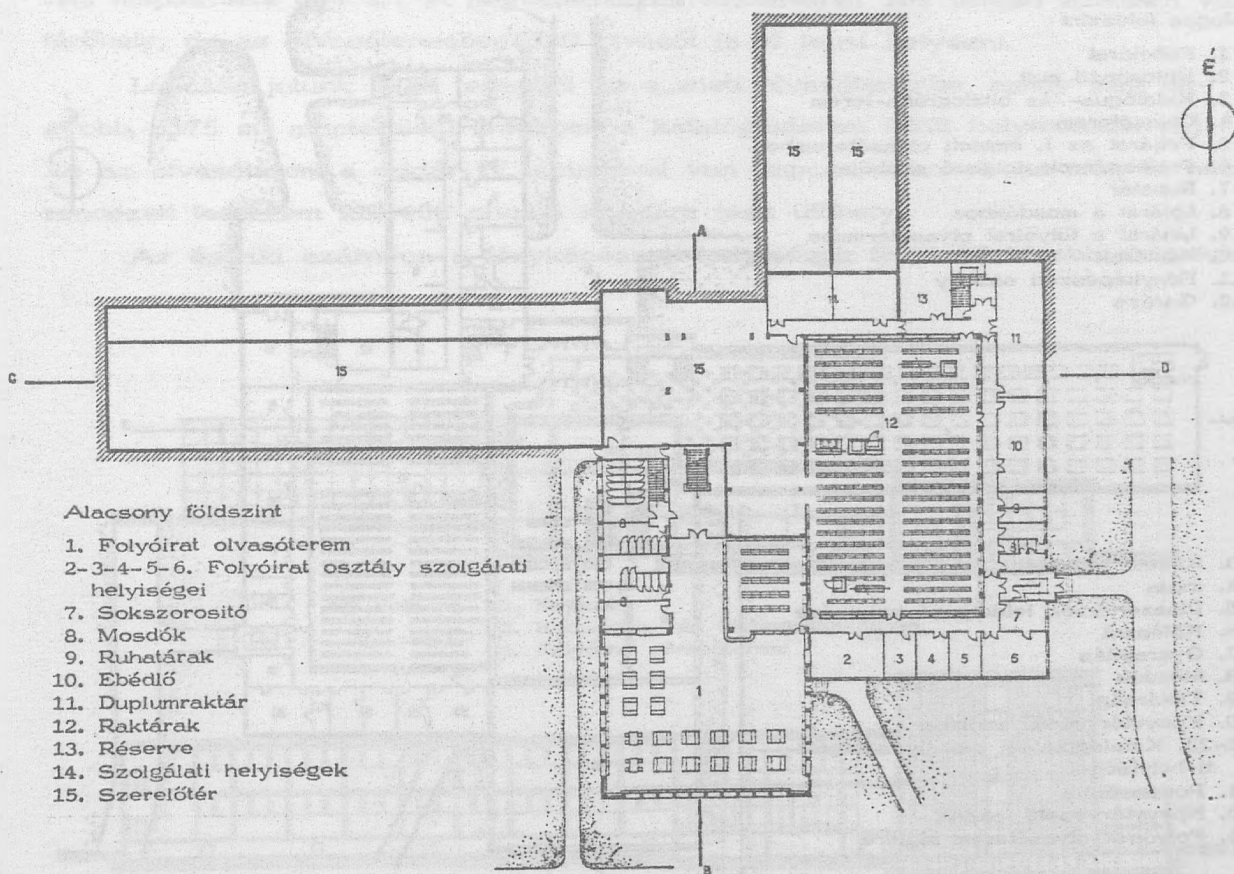
Az épület központi része az 554 m² alapterületű és 17 m magas raktártömb. A raktár hét emeletének összes felülete 3878 m². Eddig csak a két alsó raktáremeletet szerelték fel vasállványokkal. Ha valamennyi emelet elkészül, összesen 23 km polc fog rendelkezésre állni. Ehhez jön még az olvasótermek és a szolgálati helyiségek polcainak 1 kilométer hosszúságú férőhelye.

A raktárat mind az alacsonyföldszinten, mind a magasföldszinten (l. az alaprajzokat) három oldalról (északról, keletről, délről) folyosó veszi körül.

Az alacsony földszinten a folyosóra a következő helyiségek nyílnak: é-

szakról a gépházak, a különleges védelemben részesülő anyag (réserve) raktárai, az emeletre vezető lépcső; keletről a duplumraktár, ebédlő, ruhatár, mosdó, tusoló a személyzet számára, sokszorosító helyiség, délről a folyóiratosztály helyiségei.

A délnyugati szárnyon van a nagy, 435 m² alapterületű 6,25 méter magas folyóiratolvasó terem. Három oldala beüvegezett. A falak mellett körben végig-

futó állványokon helyezik el a kurrens folyóiratok legújabb számait, az olvasóteremnek a raktárral szomszédos függelékében pedig egymástól mozdítható válaszfalakkal elhatárolt fali fiúkében a többi kötetlen folyóiratot. A raktárnak a folyóiratolvasóval szomszédos első szintje a folyóiratok számára van fenntartva.

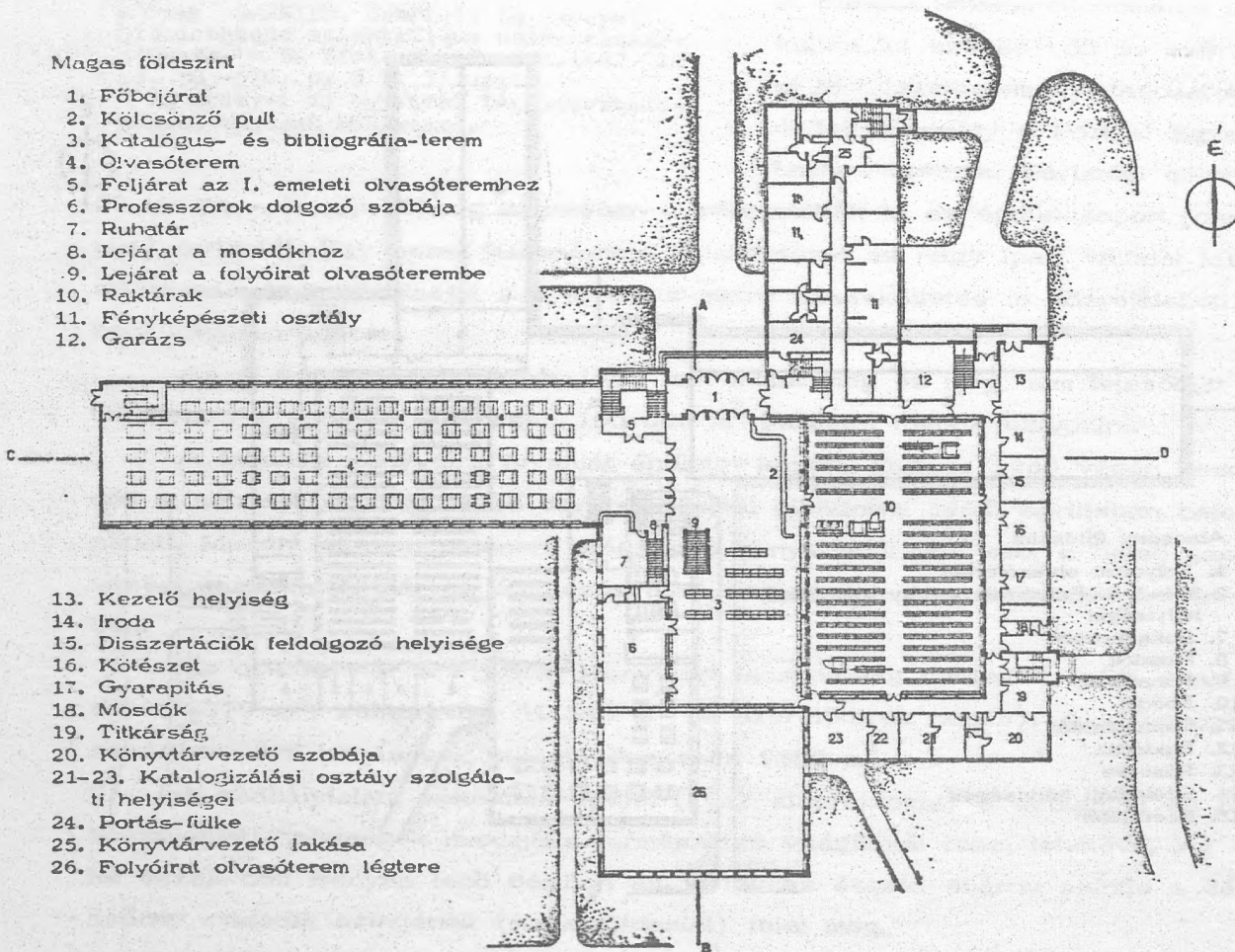
A folyóiratolvasóból belső lépcsőn át lehet feljutni a magasföldszinten lévő katalógus- és bibliográfia-terembe.

A magasföldszinten van a raktár II. szintje. A raktárat itt is három oldal-

ról körülvevő folyosóra a következő helyiségek nyílnak: északról a portásfülke, lépcső az emeleti kutatóhelyiségekbe, garázs, lépcső az alsó szint felé. Az északi folyosóra merőlegesen egy folyosószármay indul az épület északi szárnyába. Erről nyílnak jobbra-balra a fényképészeti osztály helyiségei (összesen 173 m² alapterülettel). E folyosó végén van a könyvtár vezetőjének lakása. A

Magas földszint

1. Főbejárat
2. Kölcsönző pult
3. Katalógus- és bibliográfia-terem
4. Olvasóterem
5. Feljárát az I. emeleti olvasóteremhez
6. Professzorok dolgozó szobája
7. Ruhatár
8. Lejárát a mosdókhoz
9. Lejárát a folyóirat olvasóterembe
10. Raktárak
11. Fényképészeti osztály
12. Garázs

13. Kezelő helyiség
14. Iroda
15. Disszertációk feldolgozó helyisége
16. Kötészet
17. Gyarapítás
18. Mosdók
19. Titkárság
20. Könyvtárvezető szobája
- 21-23. Katalógizálási osztály szolgálati helyiségei
24. Portás-fülke
25. Könyvtárvezető lakása
26. Folyóirat olvasóterem légtere

raktár körül futó folyosó keleti részére nyílnak: egy kezelőhelyiség a könyvek, ládák átvételére (mellette az épület előtt kis terasz van), iroda, disszertációk feldolgozó helyisége, kötészet, gyarapítás szolgálati helyisége, mosdó, titkárság; a folyosó déli részére nyílnak a könyvtárvezető szobája és a katalógizálási osztály helyiségei.

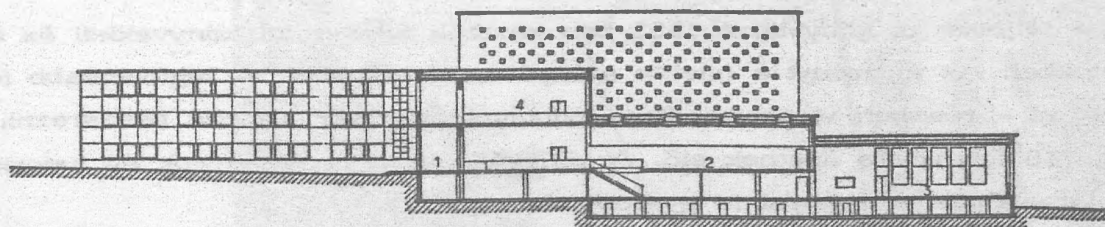
A raktár nyugati oldalával szomszédos a nagy, 446 m² alapterületű katalógizálási osztály.

lógusterem (katalógusok és bibliográfiák terme), a raktárral közvetlen összekötésben lévő kölcsönzőpuittal. A falak mellett körülfutó polcokon az enciklopédiákat és bibliográfiákat helyezték el. A katalógusterem északi oldalán van a könyvtár főbejárata. A katalógusteremtől nyugatra találjuk a professzorok szobáját és a ruhatárat.

A katalógusteremre merőlegesen helyezkedik el a földszinti nagy olvasóterem. Lépcső vezet belőle lefelé az olvasók mosdóhelyiségeihez. Az olvasóterem alapterülete 861 m^2 . A négyszemélyes asztaloknál 308 olvasó számára van férőhely, de az olvasóteremben 350 olvasót is el lehet helyezni.

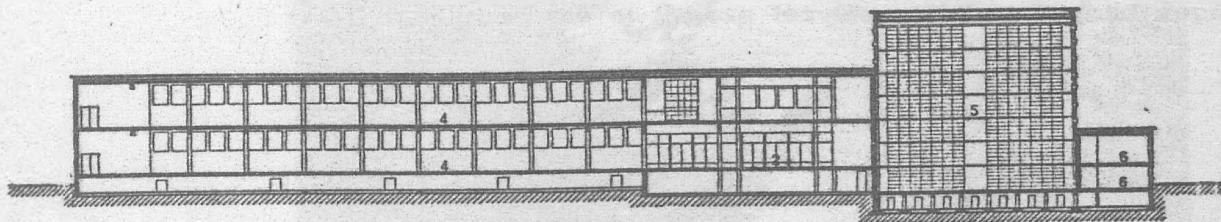
Lépcsőn jutunk fel e teremből az emeleti olvasóterembe, amely még nagyobb, 1175 m^2 alapterületű (részben a katalógusterem fölött helyezkedik el.) Ez az olvasóterem a raktár IV. szintjével van kapcsolatban. A ma még be nem rendezett teremben kb. 400 olvasó számára lesz ülőhely.

Az északi szárnyon a fényképezési helyiségek fölött 20 kisebb dolgozó-

AB metszet

1. Bejárat
2. Katalógus- és bibliográfia-terem
3. Folyóirat olvasóterem

CD metszet

4. Olvasóterem
5. Raktárak
6. Szolgálati helyiségek

szobát fognak berendezni a csoportosan tanuló hallgatók számára. Ezek a tanulószobák adminisztratív az egyetemhez tartoznak.

A könyvtárépület váza vasbeton, lapos tető fedí. Fűtése: a raktárban légfűtés, a többi helyiségben padlófűtés. A folyosó és a szolgálati helyiségek az eddigi tapasztalatok szerint tulságosan visszhangosak. Előnyük viszont, hogy valamennyi szolgálati helyiség világos, levegős, a legkisebb helyiségnek is leg-

alább két ablaka van. Az olvasótermet északról és délről, a folyóiratolvasótermet délről, nyugatról és keletről hatalmas ablakok világítják meg.

A raktárban, a III. szinttől kezdve kis négyszögletű ablakok biztosítják a szellőzést és annyi világítást, hogy áramzavar esetén is tájékozódni lehet a raktárban (a könyvek kikeresésére azonban ez a világosság nem elegendő).

A katalógústeremben a mesterséges világításon felül a mennyezeten elhelyezett, plexiüveggel fedett kis ablakhornyok is nyújtanak világosságot. A mesterséges világítást az egész könyvtárban izzólámpák szolgáltatják.

A könyvtár valamennyi helyiségében tűzkutató berendezés van, amely összeköttetésben áll a portásfülkében lévő tűzjelzőberendezésekkel.

A könyvtár tervezésében arra törekedtek, hogy a személyzet járás-kelését a minimálisra korlátozzák. A központi elhelyezésű s folyosóval körülvett raktár a szolgálati helyiségek és olvasószolgálati helyiségek bármely pontjáról gyorsan és könnyen elérhető. A raktár északkelet-délnyugati átlóján elhelyezett 3 lépcső, két személy- és két teherfelvonó vertikálisan biztosítja a gyors összeköttetést.

A teljesen új könyvtárat 1961-ben kezdték felszerelni könyvekkel és folyóiratokkal. Az állományt a hitelek arányában gyarapítják. A legfontosabb folyóiratokat - részben visszamenőleg, indulásuktól - már sikerült beszerezni. Jelenleg 740 folyóiraatra fizetnek elő. A könyvállományt professzorok és tudományos társaságok adományai is gyarapítják.

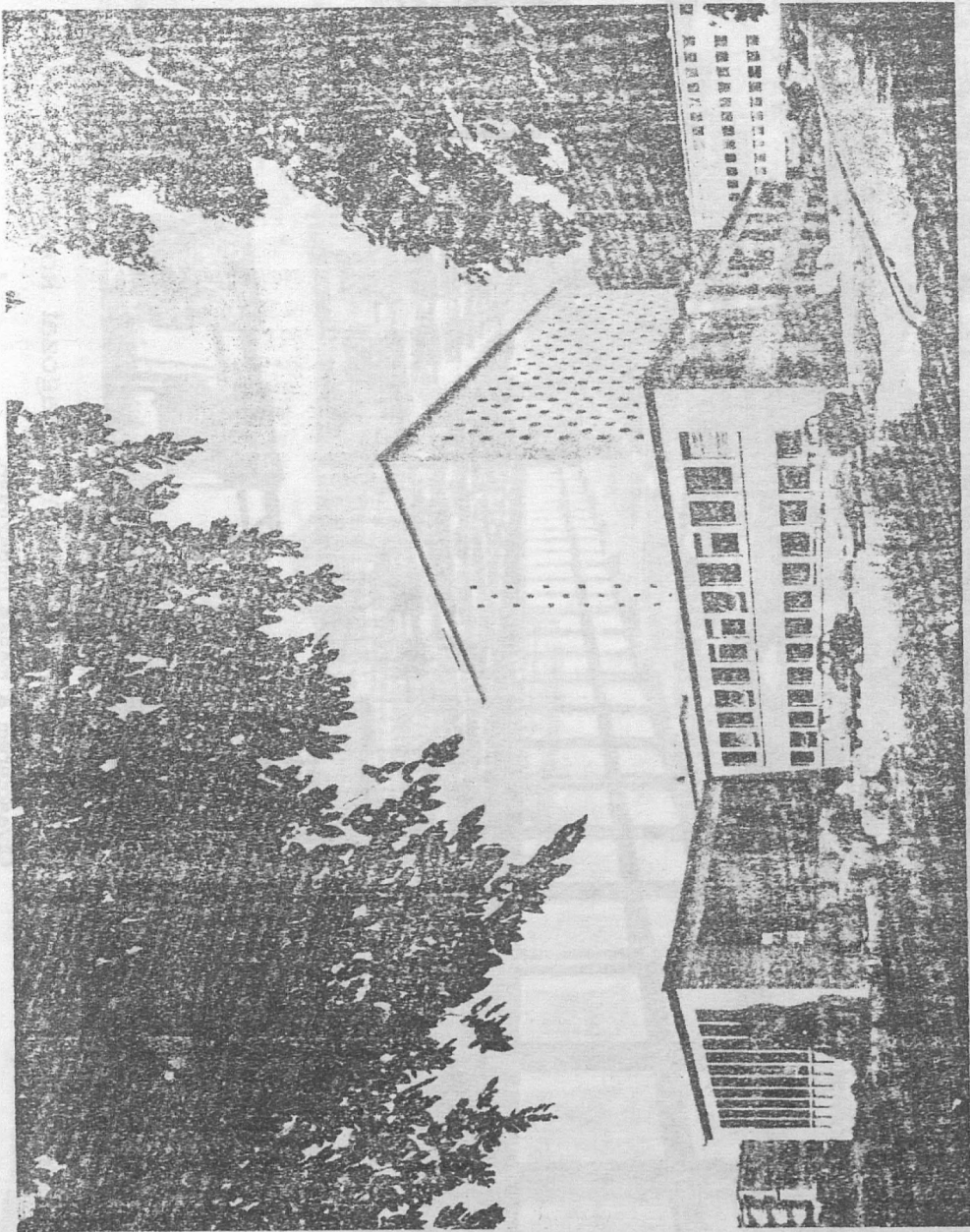
A helyiségek egy része nincs még felszerelve (fotólaboratóriumok, emeleti olvasóterem), de remélik, hogy hamarosan rendelkezésre fognak állni a szükséges hitelek és a személyzet számát is emelni tudják. (MÁ)

*
* * *

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ nagyobb-méretű bibliográfia összeállításán dolgozik a könyvtárépítési, berendezési kérdésekkel foglalkozó irodalom köréből. A bibliográfia az utóbbi évek igen nagy nemzetközi irodalmát tartalmazza.

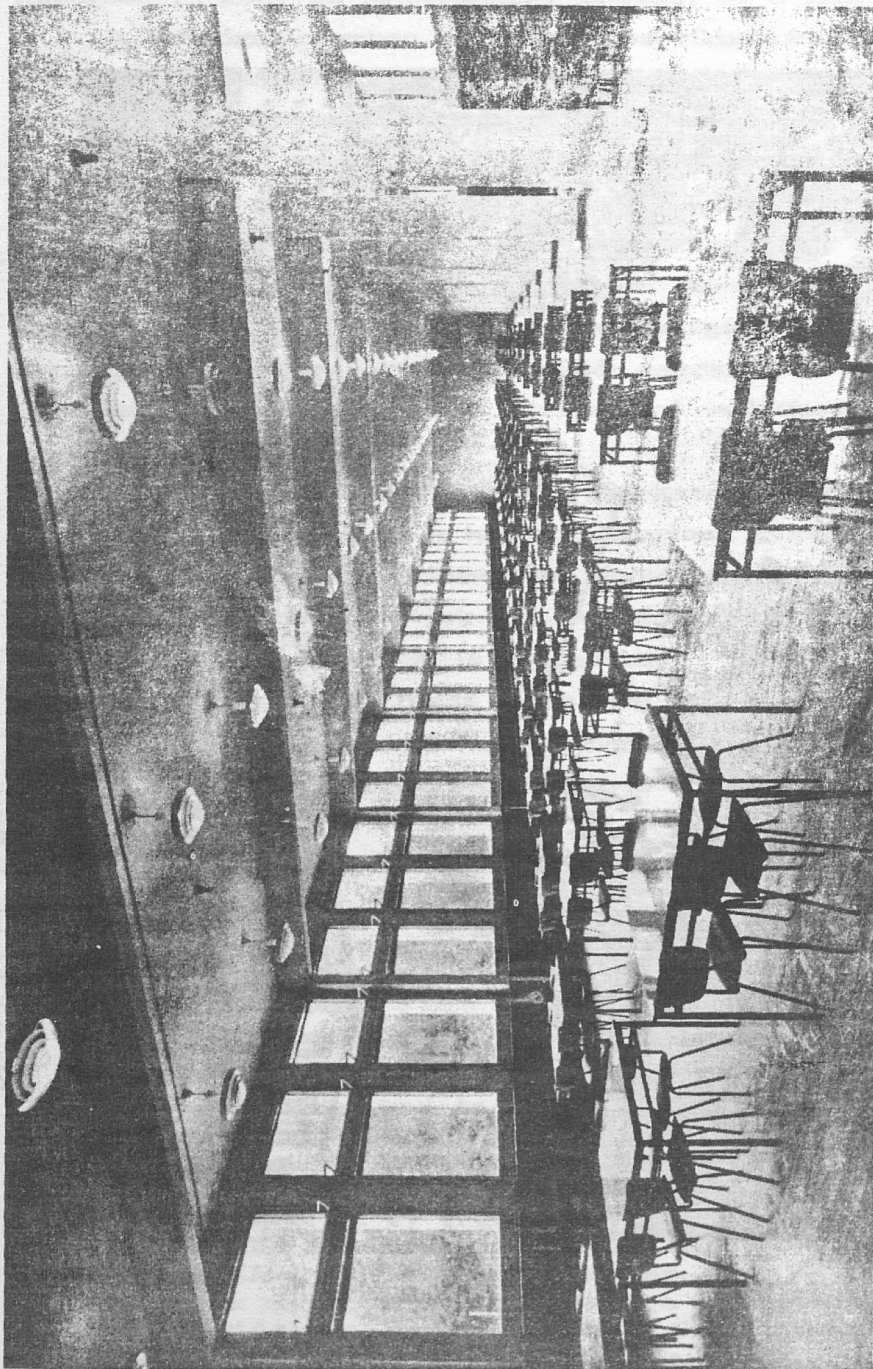
A munkálatok az év végére fejeződnek be. Az érdeklődőknek azonban, az eddigi gyűjtés is rendelkezésükre áll, akár személyes, akár levélbeni megkeresésre a KMK Tájékoztatási Osztályán. (Bp. VIII. Múzeum u. 3.)

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy a legfrissebb könyvtárépítési irodalomról a Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom c. kurrens bibliográfia 4., 4.1, 4.2 és 4.3 szakcsoportjaiban találnak tájékoztatást.

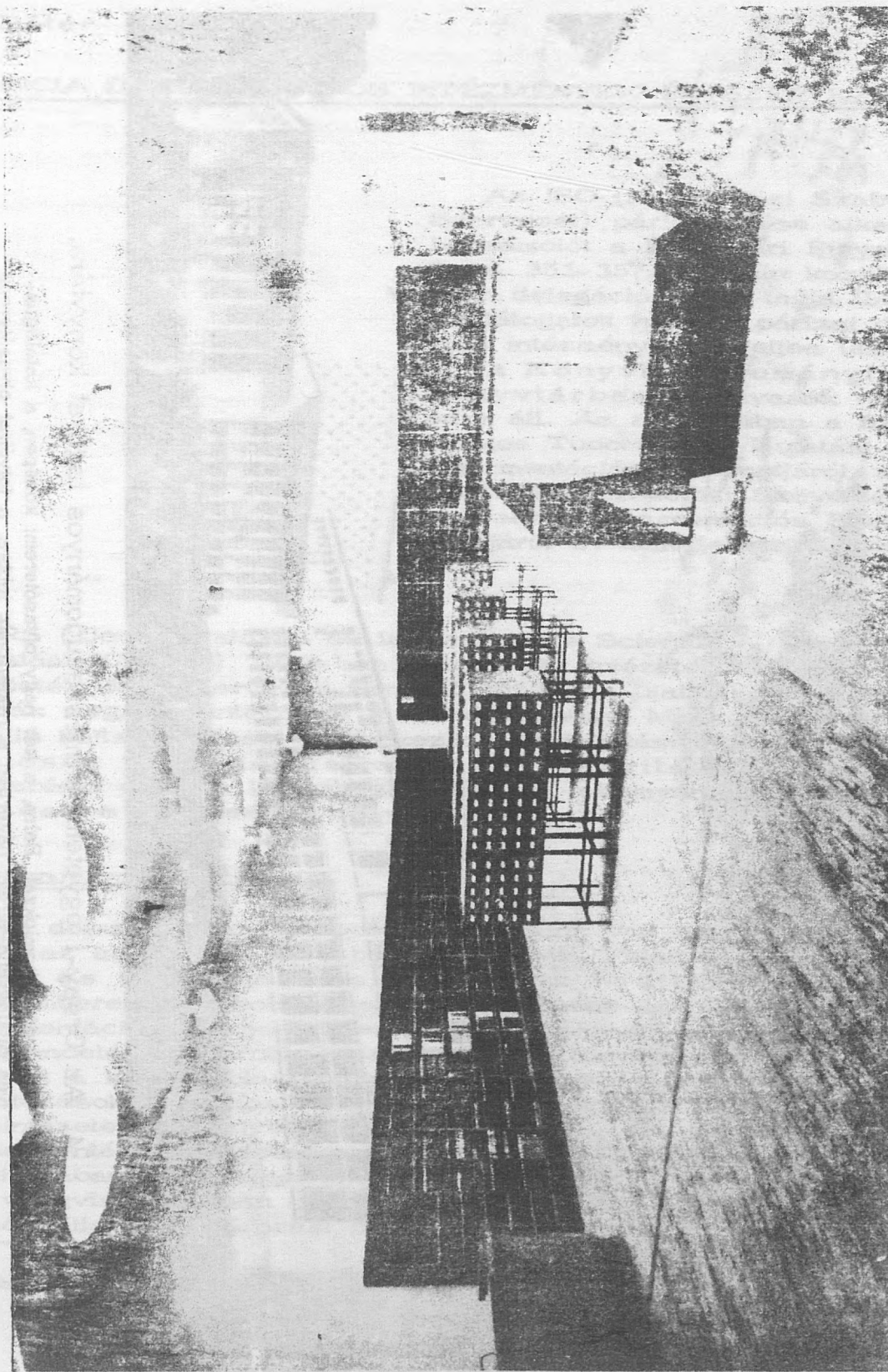

1. Az Orsay-i egyetemi természettudományos tagozat könyvtára.

Délkeleti homlokzat. Balra, a folyóirat olvasóterem; szemben, szolgálati helyiségek két szinten, a raktártömb körül.

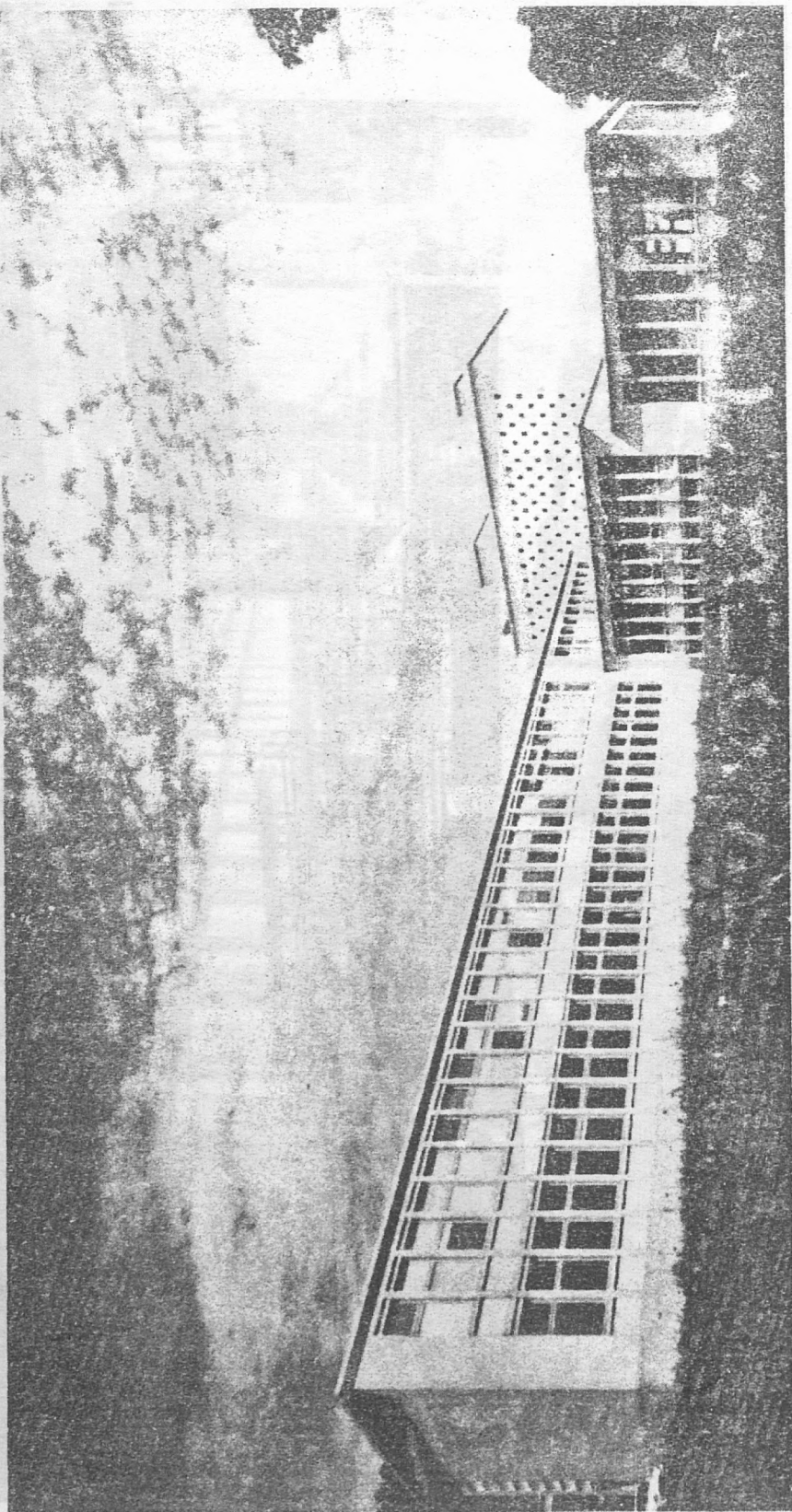

2. Az Orsay-i egyetemi természettudományos tagozat könyvtára.
Olvasóterem a magas földszinten.

3. Az Orsay-i egyetemi természettudományos tagozat könyvtára.

A katalógus- és bibliográfia-terem képe. Balra, kölcsönzőpult; jobbra, lefáradt olvasóterem.

4. Az Orsay-i egyetemi természettudományos iagozat könyvtára.

Délnyugati homlokzat. Balra, a két nagy olvasóterem; középen, a katalógus- és bibliográfia-terem; háttérben a raktártómb; jobbra, a folyóirat olvasóterem.

FRANCIA DOKUMENTÁCIÓS INTÉZMÉNYEK ÉS SZERVEZETEK

Az ISO (Nemzetközi Szabványügyi Szervezet) párizsi ülése alkalmából (a beszámolót a Könyvtári Figyelő 1962. 8. sz. 351-357. oldalain közöltük) a magyar delegáció egyik tagja, Lázár Péter meglátogatott néhány párizsi dokumentációs intézményt is. Teljes utibeszámolója* a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban az olvasók rendelkezésére áll. Az alábbiakban a francia Országos Tudományos Kutatási Központ Dokumentációs Központjáról, a Dokumentálók Nemzetközi Szövetségéről és a Francia Dokumentációs Szervezetek Uniójáról irt ismertetéseket közöljük.

A CNRS (Centre National de la Recherche Scientific - Országos Tudományos Kutatási Központ) 1939-ben alakult. Az intézetet 1945-ben gyökeresen átszervezték. Mai szervezeti formáját 1959-ben újabb kormányrendeletekben határozták meg. Az intézmény a Közoktatásügyi Minisztérium felügyelete alatt áll önálló költségvetéssel rendelkezik. Rendeltetése egyrészt a tudományos kutatások országos fejlesztése, irányítása és összehangolása, másrészt pedig a kormányzat számára elemzések és jelentések készítése a tudomány helyzetéről.

A CNRS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONTJA

A CNRS dokumentációs központját alkalmunk volt alaposabban is tanulmányozni. Ezt az intézményt 1940-ben létesítették. Feladata tudományos dokumentációs és technikai szolgáltatások nyújtása tudósok, kutatók, műszaki szakemberek, orvosok és más szakemberek számára.

A Dokumentációs Központ referáltatást kiegészítő sokszorosítás-technikai részlege megrendelésre mikrofilm másolatot vagy fénykép másolatot, vagy fénymásolatot készít a kívánt dokumentumról. E technikai szolgáltatásokat, valamint egyéb szolgáltatásokat (diapozitívok, színes fényképek stb. készítése) a CNRS egyes kutatóintézetei is igénybe veszik.

A Dokumentációs Központ a CNRS ujonnan - két-három éve - épült modern székházában nyert elhelyezést. Ennek tulajdonítható, hogy alapterület tekintetében világviszonylatban is kivételes helyzetben van, és egyelőre semmiféle elhelyezési illetve raktározási problémái nincsenek.

* Barta Gábor - Lázár Péter: Jelentés az 1962. június 22-29-i párizsi tanulmányutáról. Bp. 1962. szeptember 75 p.

A Dokumentációs Központ Könyvtára

Az intézmény tudományos tevékenységének alapját képező szakfolyóiratokat gyűjti, tehát folyóirat-könyvtár, amely ezeken kívül kizárólag kézikönyveket, valamint dokumentációval foglalkozó elméleti és gyakorlati szakirodalmat gyűjt. A 70 személyes olvasóterem naponta 14 órától 21 óráig bárki előtt nyitva áll, tehát a könyvtár használata nem korlátozódik a CNRS személyzetére. A könyvtár szombat délután is nyitva van. Az olvasóterem egyik sarkában ön-működő fényképmásoló berendezés van elhelyezve, amelynek segítségével az olvasók felvételenként 1 frank ellenében saját maguk készíthetnek fényképmásolatot bármelyik dokumentumról.

A folyóiratgyűjtemény világviszonylatban is az egyik leggazdagabb természettudományos és műszaki folyóiratgyűjtemény.

Gyakran előfordul, hogy a könyvtárban nem található folyóiratok, vagy egyéb dokumentumok fényképmását kéri a Dokumentációs Központtól. Ilyen esetben vállalkoznak a kérdéses dokumentum felkutatására is. A keresés megkönnyítésére és a fényképezési művelet egyszerűsítésére 5 párizsi nagykönyvtárral megállapodást kötöttek, amelynek értelmében egy-egy mikrofényképező berendezést állítottak fel e könyvtárakban; a Dokumentációs Központ illetékes munkatársa hetenként kétszer meglátogatja az említett könyvtárakat, megállapítja, hogy a lefényképezendő dokumentumok közül melyek találhatóak meg ott, majd helyben elkészíti a szükséges felvételeket.

A Dokumentációs Központ legfontosabb szolgáltatása a Bulletin Signalétique c. hatalmas referálólap-sorozat.

A Bulletin Signalétique szerkesztősége

mintegy 5000 folyóirat tartalmából készíti el az alábbi 22 sorozatban megjelenő referáló kiadványt:

A Centre National de la Recherche Scientifique által kiadott Bulletin Signalétique sorozatainak keretében 1960-ban közzétett kivonatok száma:

	A sorozat	A kivonatok száma	A rokontárgyu kivonatok közli sorozatok sorszáma
sor-sz.	megnevezése	1000 db.	
	I. Természettudományok (életlen természet)		
1	Matematika	7000	2, 3, 6, 9, 18
2	Csillagászat, Asztrofizika, Geofizika	8500	3, 5, 9, 10
3	Fizika I.	12000	4, 6, 8, 9
4	Fizika II. (Villamosság)	9000	3, 6, 7, 9
5	Magfizika	6500	4, 6, 7
6	Anyagszerkezet	11500	10
7	Elméleti kémia	25000	6, 8, 12, 13
8	Kémiai technológia. Kohászat	17000	6, 7, 9, 10
9	Műszaki tudományok	6000	3, 4, 5, 6, 7, 8
10	Minerológia. Geokémia. Kőzettan	3000	2, 6, 7, 8, 18
11	Geofizika. Geológia. Paleontológia	12500	10, 16, 17

	A sorozat	A kivonatok száma	A rokontárgyu kivonatok közlő sorozatok sorszama
sor-sz.	megnevezése	1000 db.	
	II. Természettudományok (élő természet)		
12	Biofizika. Biokémia	12000	7, 13, 14, 17, 18
13	Gyógyszervegyészet. Méregtan	10000	12, 16, 18
14	Mikrobiológia. Genetika	12000	13, 15, 16, 17, 18
15	Általános és kísérleti patológia	15000	12, 14, 16
16	Állatfiziológia és biológia	36000	11, 12, 14, 18
17	Növényfiziológia és biológia	8000	11, 12, 15, 18
18	Agrártudományok. Élelmiszeripar	12000	11, 12, 13, 14
	III. Társadalomtudományok		
19	Filozófia. Humán tudományok	24000	
20	Lélektan. Pedagógia	/8000/ 1/	19
21	Szociológia. Nyelvtudomány	/6000/ 1/	19
22	Tudomány- és technikatörténet	/3000/ 1/	19

Összesen: 247000

1/ Különlenyomat a 19. sorozat anyagából.

A szerkesztőség három csoportra oszlik, a referálólap sorozatainak tartalmi tagozódása szerint:

- természettudományok és műszaki tudományok (1-11. sorozat);
- biológia és orvostudomány (12-18. sorozat);
- társadalomtudományok (19-22. sorozat).

Mindegyik csoportban 3 tudományos munkatárs végzi a folyóiratoknak kivonatolásra való előkészítését, a kivonatolandó folyóiratcikkek kijelölését, a megfelelő kivonatoló személy megállapítását. A szerkesztőség gondoskodik a folyóiratszámoknak a kivonatolóhoz való eljuttatásáról, vezeti az ezzel kapcsolatos nyilvántartásokat, intézi a sürgetéseket, és megszerkeszti a kéziratokat. A kivonatolók egytől-egyig kiválóan képzett külső szakemberek, számuk mintegy 250.

1961-ben körülbelül 250 000 kivonatot publikáltak, mégpedig

a természettudományok és műszaki tudományok területéről	134 000,
a biológia és az orvostudomány területéről	91 000,
a társadalomtudományok területéről	24 000

kivonatot.

A fenti adatok alapján átlagosan 1000 kivonat jut évente egy kivonatolóra, ami előttünk túl magas számnak tűnik. Érdeklődésünkre közölték, hogy ez az átlagszám helyes, mert vannak különösen szorgalmas és sokat dolgozó kivonatolók is.

A kivonatolók számára általános utasítást készítettek. Ezt fontossága és érdekessége miatt teljes terjedelmében közöljük:

A kivonatolás célja

A kivonat mutasson rá röviden - elvileg legfeljebb 5 sorban - a folyóirat-cikk tartalmára, hívja fel a figyelmet a cikkben található új gondolatokra, és az ott közölt legfontosabb következtetésekre. A kivonat célja, hogy az olvasónak ne kelljen csupán a címre támaszkodnia annak eldöntéséhez, hogy a folyóirat-cikk érdekes-e számára vagy sem, és hogy szüksége van-e teljes szövegének ismeretére, vagy sem.

A kivonat másrésről a CNRS Dokumentációs Központja Irodalomkutató Osztályának munkáját van hivatva megkönnyíteni. Az Irodalomkutató Osztály a kivonatoló által használt szakkifejezésekből állítja össze a dokumentációs anyagok visszakeresésére szolgáló tárgyszavakat.

Stilus

A kivonat tömör mondatokból álljon (távirati stílus), amelyek szövege hasonló tárgyú folyóiratcikkekénél hasonló; ez megkönnyíti a tárgyszavak megállapítását. Ha a folyóiratcikk jelentősebb bibliográfiai áttekintéssel kezdődik, akkor jelezzük ezt a "történeti áttekintés" kifejezéssel. A kevésbé lényeges bevezetéseket mellőzni lehet. Az ábrákat, táblázatokat, térképeket és egyéb mellékleteket szükség szerint kell megemlíteni.

Rövidítéseket, jelöléseket, egyenletekben levő együtthatókat stb. a tudományos gyakorlatnak és a nemzetközi szabályoknak megfelelően kell használni.

A kivonat bizonyos esetekben a folyóiratcikkekben szereplő fogalmak egyszerű felsorolására korlátozódhat.

Tartalom

A kivonat egészítse ki a folyóiratcikk címét, anélkül, hogy azt megisméltetné. Ismertesse - lehetőleg a szerző által közölt sorrendben - a cikk tartalmát, jelezze a kísérleti adatokat, a szerző által követett módszert, a fizikai, kémiai, biológiai jellemzőket. Számadatok esetében pedig lehetőleg a számjegyeket kell közölni a nagyságrendi jellemzés helyett. Meg kell említeni a fontosabb vegyületek elnevezését, vagy legalábbis azt a vegyületcsoportot, amelyhez tartoznak. Bonyolult szerves vegyületeknél ez utóbbi előírást kell követni, és nem kell a vegyi képletet közölni. Megadandó az ásványfajták, állatok, növények neve és lelőhelyük, a betegségek elnevezése stb. Mindezek az előírások arra az esetre vonatkoznak, ha a felsorolandó elnevezések száma nem túl nagy.

A kísérleti vagy megfigyelési eljárás, az ehhez használt berendezések, az új vegyületek, az újonnan felfedezett állatfajták vagy növényfajták, az új betegségek stb. még akkor is megemlítendőek, ha nem tartoznak közvetlenül a folyóiratcikk alaptémájához.

Új eljárás esetén össze kell foglalni ennek alapelvét, felhasználási területét, pontosságának fokát.

Megjegyzés: Szerzői kivonatokat csak olyan mértékben lehet felhasználni, amilyen mértékben a fenti követelményeknek megfelelnek."

A kivonatoló a fenti utasításnak megfelelően készítik el a folyóiratcikkek kivonatát, mégpedig kézirással, 123 x 265 mm méretű papírlapra. A papírlap több helyen perforálva van. Így letéphető róla egy 60 x 123 mm méretű csík, amely szintén három részre van osztva perforálással. Ez a csík a szerzők nevének feltüntetésére szolgál, és nagyon jó szolgálatokat tesz a referáló folyóirat egyes számához mellékelte névmutatók és az éves névmutatók összeállításánál.

A kivonat leírására tehát egy 206 x 123 mm méretű papírlap szolgál, amelyre kézzel vezeti rá a kivonatot készítő szakember az előírás szerinti címleírást és a kivonatot.

A kivonatok kéziratok a folyóiratszámokkal együtt visszaérkeznek a szerkesztőségbe, ahol a tudományos munkatársak szakmai szempontból nézik át, a technikai szerkesztő pedig stílári és nyomdatechnikai szempontból lektorálja a kéziratot. Ugyancsak a technikai szerkesztő végzi a kivonatoknak tartalom szerinti besorolását a referáló folyóirat megfelelő sorozatába, és a sorozaton belül a megfelelő csoportba. Az egyes sorozatoknak részletesen kidolgozott osztályozási rendszerük van.

Lektorálás után a kivonat kézírata visszakerül a szerkesztőségi titkársághoz, ahol a kézirat és a folyóirat utja elválk: a folyóiratot visszaküldik a könyvtárba, a kivonatok pedig összegyűjtik, az előirt osztályozásnak megfelelően csoportosítják, és az egyes kéziratlapok összeragasztásával elkészítik a nyomdába kerülő kéziratot. E kézirat a szó szoros értelmében kézirat, mert az eredeti kézírású kivonatok sorozatából áll. A szerkesztőség közlése szerint nagy időmegtakarítást jelent, és a gépelési hibaforrások teljes kiküszöbölését eredményezi az, hogy nem gépelik le a kéziratot, hanem az eredeti, kézzel írt szöveget adják nyomdába.

A szerkesztőségi titkárság a kéziratlapok összeragasztása után ismételt - utolsó - ellenőrzésre küldi az összeszerkesztett kéziratot a technikai szerkesztőhöz, akinek jóváhagyása után letépi a kézirat-blankettáról a szerzők felüntetésére szolgáló perforált lapot, és összeállítják - a kivonatok tartalmazó kézirat kiegészítéseként - a szerzői névmutatót.

Az átfutási idő a folyóiratszámok beérkezésétől számítva a nyomdakész kézirat elkészítéséig mintegy három hónap. A nyomdai átfutási idő ujjabb három hónap, amivel együtt általában hat hónapra tehető az az átlag-idő, mig egy ujjonnan megjelent folyóiratcikkről kivonatot publikálnak.

A Dokumentációs Központ fényképezési szolgáltatásainak

keretében naponta mintegy 400-1000 folyóiratcikket másolnak. A dokumentumoknak mintegy 80 %-a a központ saját könyvtárából és abból az öt nagykönyvtárból származik, ahol a központ rendszeres fényképezést végez; kb. 20 %-át kell azoktól a kisebb párizsi könyvtáraktól bekérniük, amelyekben nem volt érdemes külön mikrofilm-felvevő berendezést felállítani.

A felvételi igényeket nyilvántartásba vétel után megfelelő űrlapokra írják át, amelyeket a dokumentum megkeresése végett vagy a saját könyvtárhoz vagy külső könyvtárakhoz irányítanak.

A legkorszerűbb felvevő berendezéseken kívül egy nagy Copyflow berendezéssel is rendelkeznek, amellyel gyorsan és olcsón készítik a nagyításokat. Ezen kívül egyszerű xerox-berendezéseik is vannak.

A fotolaboratórium mindezen - a dokumentációs szolgáltatások lebonyolításához szükséges - berendezéseken felül természetesen fel van szerelve a legkorszerűbb fényképezési berendezésekkel is, amelyeket a CNRS-kutatóintézetek fényképezési igényeinek kielégítésére használnak. A fényképezési részleg mellett ofszet-sokszorosító részleg működik, amely a CNRS belső dokumentumainak sokszorosítását végzi. A fényképezési laboratóriumok viz- és vegyszer ellátását központi gépteremből vezérik, a legkorszerűbb műszaki berendezésekkel.

A Dokumentációs Központ keretében működő fordítási szolgálat

kiépítését 1945-ben határozták el. A központ fordítási osztályának feladata egyben a Franciaországban készített fordítások központi nyilvántartása is. Az osztály francia nyelvre és más nyelvekre fordít természettudományos

és műszaki szövegeket, akár a megrendelők által közvetlenül benyújtott, akár pedig a dokumentációs központ fényképészeti szolgálata által előállított másolat-ról.

Évente mintegy 30 000 oldal terjedelmű fordítás készül itt. (Az 1962. évi előirányzat 5400 fordítás.) 1953 óta több mint 54 000 fordítást tartanak nyilván. Több száz fordítóval állnak kapcsolatban, ezek jórészt párizsiak. A fordítók általában főiskolai végzettséggel, alapos szakismeretekkel rendelkeznek a megfelelő külföldi nyelv ismeretén kívül. Az idegen nyelvre történő fordításokat többnyire idegen anyanyelvű, esetleg külföldi fordítókkal készítetik.

A fordítási osztálynak megállapodása van 158 franciaországi intézmény-nyel, amelyek a megállapodás alapján bejelentik elkészített fordításaik adatait a fordítási osztálynak. E bejelentések alapján a Dokumentációs Központ havonta kiadja a francia dokumentációs intézmények által készített fordítások havi jegyzékét (Catalogue Mensuel des Traductions effectuées dans les Services et Centres français de Documentation).

Az 1962. április havi fordítási jegyzék 130 oldalból áll: tartalmazza a füzetben szereplő fordításokat bejelentő intézmények felsorolását, a fordítások szabályos címeirását (nyelvek szerint tagolva), külön feltüntetve az anonym (szerző nélküli) fordításokat. Anyagát folyóiratok szerint csoportosítja. A füzetet szerzői névmutató és a nyilvántartási sorszámra utaló tárgymutató egészíti ki.

A kiadvány külön megjelöli azokat a fordításokat, amelyek még nem készültek el, de amelyek fordításának megkezdését valamelyik intézmény már bejelentette.

A havi fordítási jegyzék 1953 óta jelenik meg rendszeresen.

A fordítási osztály természetesen közvetlenül is nyújt fordítási felvilágosítást. A felvilágosítások megkönnyítésére változatos tárgyszavak és szempontok szerint dolgoz fel minden egyes fordítást, és egy sajátos francia lyukkártya-rendszerrel, az ún. Sélecto-rendszerrel, átvilágító lyukkártyákon tárolja a fordításokra vonatkozó adatokat. A feldolgozás a bibliográfiai adatokra és a legfőbb tartalmi ismérvekre terjed ki úgy, hogy egy-egy fordítást átlagosan 30 féle ismérv alapján tartanak nyilván.

A szabványos, 80 oszlopos lyukkártya méretének megfelelő átvilágító lyukkártyák mindegyikén 5000 lyukasztási hely van. Mindegyik lyukkártya egy-egy osztályozási szempontnak felel meg. Az adott osztályozási ismérvhez tartozó lyukkártyán lévő 5000 lyukasztási hely közül azt kell kilyukasztani, amelyik a feldolgozott fordítás sorszámának megfelel. Az angol nyelvet reprezentáló átvilágító lyukkártyára például rá kell lyukasztani mindazon fordítások sorszámát, amelyek angol nyelvű dokumentumról készültek. Minden 5000 fordítás nyilvántartására készül tehát egy-egy lyukkártyaköteg. Ezeket egy nagyon ötetes forgató szerkezeten helyezik el, hogy könnyen hozzáférhetőek legyenek munka közben.

A fordítások osztályozásához részletes saját osztályozási rendszert dolgoztak ki. Az osztályozásnál csupán a cimen szereplő fogalmakat és szavakat vizsgálják, a fordítás szövegébe nem merülnek bele.

A Dokumentációs Központ által készített fordításokat szakmailag lektorálják. A lektorálást 3 olyan tudományos munkatárs végzi, akinek megfelelő képesítése és gyakorlata van. Egyikük az osztály vezetője. Megterhelésük elég nagynek tűnt előttünk.

Az intézmény hivatalos kapcsolatban áll a Delftben (Hollandia) nemrég felállított Európai Fordítási Központtal. Ugyanis a CNRS - mint a francia nemzeti fordítási központ - egyrészt vállalja a külföldi társintézmények által kért francia fordítások elkészítését, másrészt pedig a külföldön készült fordításoknak a francia dokumentációs intézményekhez való eljuttatását is.

A fordítási osztályhoz modern laboratórium is tartozik, amelyben egy Retocé típusú korszerű fénymásoló berendezés és egy Alcol típusú fényképmásoló berendezés működik. A Retocé berendezéssel nagyon megvannak elégedve, szívesebben használják, mint a fényképezési kontakt-másoló berendezést, mert az kényelmesebb, gyorsabb és olcsóbb.

Végül tájékoztatásul közöljük a CNRS fényképezési és fordítási díjtételeinek jegyzékét:

A CNRS szolgáltatásainak díjszabása

1. Fényképezési szolgáltatások

Mikrofilm felvételek:

Folyóíratcikkekről: szabványos mikrofilmcsik (10 felvétel) 2,50 NF (uj frank)

Disszertációkról: a fenti díjtételhez hozzászámítják a felvételhez szükséges többletidő költségét (a sokszorosított szöveg reprodukálásának nehézségei miatt).

Fényképmásolatok fényképezési papíron:

135 x 210 mm oldalanként 0,52 NF (uj frank)

210 x 270 " " 1,06 NF

270 x 420 " " 1,30 NF

Az egyéb fényképezési szolgáltatásokról részletes árjegyzékük van.

A fenti díjtételekhez hozzájárul egyrészt a postaköltség (párizsi megrendelés esetén 0,30 NF), továbbá olyan folyóíratcikkek esetében, amelyek nem szerepelnek a CNRS referáló folyóiratában, folyóíratcikkenként 1,50 NF a dokumentum felkutatásáért.

2. Fordítások

Az alanti díjtételek az eredeti szöveg 100 szavára vonatkoznak:

angol, orosz, spanyol nyelvről 3,40 NF

román és portugál nyelvről 4,00 "

német, holland és skandináv nyelvről 4,20 "

cseh és magyar nyelvről 5,10 "

orosz, lengyel szerb és horvát nyelvről 5,80 "

japán és kínai nyelvről 6,00 "

Gépelési költség oldalanként:

az első példány 2,20 "

minden további másolat 0,20 "

A fenti díjtételek nem foglalják magukba az eredeti szöveg 135 x 210 mm formátumu fényképmásolatának elkészítési díját.

A fordításmásolatok egységes díjtétele oldalanként 2,50 NF

A táblázatok és ábrák nagyításait külön felszámítják.

A fordítások havi katalógusának előfizetési díja évi 100,00 NF

Uj nemzetközi szövetség áll szervezés alatt: ez a különféle országokban tevékenykedő dokumentációs szakembereket kívánja nemzetközileg, egyénileg tömöríteni. Az AID alapszabály-szerinti célja a különböző országokban élő dokumentációs szakemberek nemzetközi fórumának megteremtése, szakmai kapcsolataik kiépítése. Az AID elsősorban a következő kérdésekkel kíván foglalkozni:

a dokumentáció oktatásának fejlesztése;

a kiadványok külső megjelenési formájával összefüggő problémák vizsgálata;

dokumentációs szakember-csere a nemzeti dokumentációs központok között.

Az AID elnöke Picard, a CNRS Dokumentációs Központjának ügyvezető főtitkára. A szövetség több tengerentúli államból már toborzott tagokat, Európában azonban még alig kezdte meg a szervezést. A szervezet alapszabályzatának kivonatát az alábbiakban közöljük:

Kivonat az Association Internationale de Documentalistes alapszabályaiból

2. paragrafus: A Szövetség célja

1. Kapcsolat létesítése bármely nemzetiségű személyek között, akik hivatásos tevékenységet fejtenek ki a tájékoztatással vagy a dokumentációval kapcsolatban.

2. Dokumentációs módszerek és eljárások kidolgozásának ösztönzése, tanulmányozása és fejlesztése.

3. A dokumentáció oktatásának fejlesztése vagy megteremtése nemzeti és nemzetközi síkon egyaránt.

3. paragrafus: A szövetség székhelye: Párizs, 22, rue de Grenelle.

A székhely az igazgatótanács határozata alapján - a közgyűlés jóváhagyásával - áthelyezhető.

4. paragrafus: A szövetség

tiszteletbeli tagokból,
pártoló tagokból és
rendes tagokból áll.

5. paragrafus: A szövetség tagja lehet minden 18 évnél idősebb személy, aki politikai jogainak birtokában van, és írásbeli felvételi kérelemmel fordul a szövetség elnökéhez. A szövetség irodája legközelebbi ülésén dönt az addig benyújtott felvételi kérelmek sorsáról.

6. paragrafus: Tiszteletbeli tagok azok a tagok, akik kiemelkedő szolgáltatásokat tettek a szövetségnek. A tiszteletbeli tagok nem fizetnek tagdíjat.

Pártoló tagok azok a személyek, akik 300 frank belépési díjat és évi 250 frank tagdíjat fizetnek. E feltételeket a közgyűlés módosíthatja.

7. paragrafus: A tagság megszűnik:

kilépéssel,
elhalálozással,
kizárással.

A kizárást a végrehajtó bizottság mondja ki a tagdíj befizetésének elmaradása vagy valamely más nyomós ok alapján. Az érdekelt tagot írásban meg kell hívni, hogy személyesen tájékoztathassa a szövetség irodáját.

8. paragrafus: A szövetség anyagi forrásai:

1. belépési díjak és tagdíjak,
2. állami támogatás.

9. paragrafus: A szövetséget a rendes közgyűlés által a tagok közül öt évre választott igazgatótanács irányítja.

Az igazgatótanács tagjait újra lehet választani.

Az igazgatótanács saját tagjai közül jelöli ki

1. a szövetség elnökét és az esetleges alelnököket;
2. a szövetség főtitkárát;
3. a szövetség főtitkárhelyettesét;
4. a szövetség pénztárosát és - szükség esetén - helyettes pénztárosát.

Az igazgatótanács megüresedett helyére a tanács új tagokat hívhat be, a rendes közgyűlés jóváhagyásától feltételen.

Az igazgatótanács behívott tagjainak mandátuma akkor jár le, amikor annak a tanácstagnak a megbízása járt volna le, akinek a helyére az illetőt behívták.

10. paragrafus: Az igazgatótanács elvileg negyedévenként ül össze, és az elnök hívja össze.

A határozatokat szótöbbséggel hozzák. Szavazat-egyenlőség esetében az elnök szavazata dönt.

Az igazgatótanácsnak azon tagjai, akik 6 egymást követő ülésen igazolatlanul távol maradnak, tagságukról lemondottaknak tekintendők.

11. paragrafus: Rendes közgyűlést, amely kizárólag a pártoló tagokból és a rendes tagokból áll, évente össze kell hívni.

A főtitkár köteles a szövetség tagjait a közgyűlés kitűzött időpontja előtt legalább 15 nappal értesíteni. A közgyűlési meghívó tartalmazza a közgyűlés napirendjét is.

A szövetség elnöke az igazgatótanács tagjainak társaságában elnököl a közgyűlésen, és beszámol a szövetség helyzetéről.

A pénztáros beszámol a pénzügyi helyzetről, és jóváhagyásra a közgyűlés elé terjeszti a mérleget.

A napirend megtárgyalása után kerül sor az igazgatótanács lelépő tagjainak helyére kerülő új tanácstagok megválasztására, mely titkos szavazással történik.

Szavazni levél útján is lehet.

A közgyűlés csak a napirenden szereplő kérdéseket tárgyalhatja.

A FRANCIA DOKUMENTÁCIÓS SZERVEZETEK UNIÓJA (UNION FRANÇAISE DES ORGANISMES DE DOCUMENTATION - UFOD)

Az 1932-ben alapított UFOD társadalmi szervezet; célkitűzése a franciaországi dokumentációs intézmények együttműködésének és kapcsolatainak fejlesztése, ennek keretében a dokumentációs technika fejlesztése és terjesztése, dokumentációs szakemberek képzése és továbbképzése.

Az UFOD feladatköre:

dokumentációs szakfolyóiratok kiadása;

irodalomkutatás;

szakértői véleményadás dokumentációs-technikai kérdésekben;

dokumentációs vizsgálatok, tanulmányok, ankétok stb. szervezése és a tapasztalatok feldolgozása;

fordítások készítése;
 technikai szolgáltatások (mikrofilm, fénymásolás, sokszorosítás, kiadás stb.);
 kiállítások rendezése;
 tapasztalatcsere látogatások szervezése,
 oktatás és továbbképzés stb.

Az intézményben nyolc belső munkatárs dolgozik. (Ebben a létszámban benne van az igazgató és az ügyvezető igazgató is.) A belső apparátus szerkeszti és adja ki az UFOD időszakos és alkalmi kiadványait, bibliográfiai kutatásokat végez, tanfolyamokat szervez, és ellátja a felsorolt egyéb teendőket. A dokumentációs tanfolyamok hallgatói gyakorlati munkájuk során bibliográfiai segédmunkák elvégzésével támogatják a központi apparátus munkáját.

Az UFOD időszakos kiadványai, melyek a Könyvtártudományi Szak-könyvtárban az érdeklődők rendelkezésére állanak:

La Documentation en France. Bulletin UFOD, (kéthavonta);
 Information UFOD (havonta);
 Informations EURAFDOC (havonta);
 Analyses documentaires (havonta);

A La Documentation en France évi hat kötetből áll és három részre tagolódik. - Az első részben rendszerint 1-2 alapos, terjedelmes tanulmányt közölnek a dokumentáció elvi, módszertani vagy technikai kérdéseiről. Ezt a második részben változatos témájú bibliográfiai jegyzékek követik, amelyeket a tagok kívánságai alapján állítanak össze. Így például legutóbb a magyarországi folyóiratok jegyzékét közölték, mégpedig valószínűleg az Orsz. Széchényi Könyvtár által elkészített és kiküldött jegyzék alapján. 1952 óta sok nagy terjedelmű bibliográfiát, címjegyzéket vagy egyéb, hasonló jellegű dokumentációs anyagot közölt a Bulletin, gyakran több folytatásban. Ezen adattárak gyakorlati jellegére külön is felhívjuk a figyelmet. A harmadik része nagy terjedelmű bibliográfia, amely felöleli a legtágabban értelmezett dokumentáció teljes területét. Évente mintegy 12 000 címleírást közöl a 150-200 rendszeresen beérkező folyóirat feldolgozása alapján. 1952-től 1959-ig összesen kb. 60 000 bibliográfiai címleírás jelent meg a Bulletin hasábjain, a következő megoszlásban:

A dokumentáció elvi és szervezési kérdései

A dokumentum	9 412	15,7 %
A dokumentumok készítése és sokszorosítása	10 394	17,3 %
A dokumentumok gyűjtése	6 301	10,5 %
A dokumentumok megőrzése	9 736	16,2 %
A dokumentumok hasznosítása	10 176	16,9 %
Összesen	46 019	76,6 %

Szakedokumentáció

Humán tudományok	1 681	2,8 %
Gazdaságtudományok	1 312	2,2 %
Jogtudomány	232	0,4 %
Szociológia	996	1,7 %
Természettudományok és alkalmazott tudományok	9 760	16,3 %
Összesen	13 981	23,4 %

A Bulletin minden egyes száma tartalmaz névmutatót és tárgymutatót is. Az említett időszakban 48 száma jelelt meg, összesen 9323 oldal terjedelemben. Az átlagos példányszám kb. 550. Az említett időszak alatt 146 önálló tanulmány jelent meg a lap hasábjain, 1539 oldal terjedelemben.

Az Informations UFOD 1954 óta jelenik meg. 1959-ig bezárólag 37 szám látott napvilágot, 681 oldal terjedelemben, átlagosan ugyancsak kb. 550 példányban.

Publikáltak ezenfelül 15 monográfia- vagy évkönyv-jellegű kiadványt is, összesen 4772 oldal terjedelemben. Ezek közül néhányat megemlítünk:

- a./ Aide mémoire du Documentaliste, 1-4. 1955-1959.
- b./ GROLIER, E.: Théorie et pratique des classifications documentaires. 1956.
- c./ PAGÈS, R.: Problèmes de classification culturelle et documentaire. 1955.
- d./ CLAVIER, H.: Méthode et procédés de travail intellectuel. 1956.

A dokumentáció oktatása

A dokumentáció oktatása az UFOD egyik legrégebbi és legeredményesebb tevékenysége.

Franciaországban többféle fokozatban történik a dokumentációs szakemberek képzése. Egyetemi szinten a Közoktatási Minisztérium felügyelete alá tartozó Conservatoire National des Arts et Métiers keretében működő Institut National des Techniques de la Documentation látja el ezt a feladatot. Igazgatója Poindron, a párizsi Nemzeti Könyvtár főosztály vezetője, a dokumentáció és a könyvtárügy nemzetközileg ismert szaktekintélye. A beiratkozáshoz legalább érettségi bizonyítvány szükséges. A hallgatók az első évben általános és technikai jellegű képzést kapnak, a második évben pedig meghatározott tárgykörök szerint szakosodhatnak, és egyben elkészítik diplomamunkájukat is.

Az egyetemi szinten való képzést az UFOD szervezte meg és indította el a háború után. 1950-től kezdve azonban átadta ezt a feladatot az említett állami oktatási intézménynek. Az UFOD ugyanis - mint társadalmi szervezet - nem volt feljogosítva arra, hogy a végzett hallgatóknak az állam által elismert bizonyítványt adjon.

A középfokú dokumentációs oktatást kétféle formában bonyolítja le az UFOD: egyrészt egyéves középfokú tanfolyamokat tart, másrészt egyhónapos elméleti és gyakorlati tanfolyamokat szervez egyes meghatározott, kiválasztott tárgykörök oktatására. Az összes tanfolyamokon kötelező az írásbeli és a szóbeli vizsga. A felvételhez előírják az érettségi bizonyítványt, de ehhez nem ragszkodnak mereven.

Lazább oktatási forma az egynapos vagy néhány napos szeminárium. Ezekkel részben a dokumentációs személyzet, részben pedig a dokumentációs vezetők képzését és továbbképzését kívánják segíteni, természetesen a célnak megfelelően kidolgozott, differenciált tananyagokkal.

Végül pedig levelező oktatást is szervez az UFOD.

Az UFOD nem adja ki tanfolyamainak anyagát, mivel régebben tapasztalatokat szereztek az előre elkészített és kiadott oktatási anyagokkal kapcsolatban. A hallgatók a kiadott szövegekre bízták magukat, és nem látogatták kellő szorgalommal az előadásokat. A közeljövőben el fog készülni egy nagyobb terjedelmű oktatási segédletük a dokumentáció technikai segédeszközeiről.

Az UFOD egyéves dokumentációs tanfolyamának programja és időbeosztása a következő:

Időbeosztás

Elméleti tárgyak előadása	60	óra
Gyakorlati tárgyak előadása (a programban -gal megjelölt tételek)	65	"
12 gyakorlati foglalkozás (a programban -gal meg- jelölt tételek)	100	"
5 dokumentációs intézmény meglátogatása	20	"
Egy havi gyakorlati munka valamely vállalati dokumen- tációs szervben	200	"
10 írásbeli dolgozat (a programban -gal megjelölt tételek)		
4 szóbeli beszámoló	2	"
1 írásbeli vizsga	3	"
Összesen	450	óra

Tanulmányi program

I. BEVEZETÉS

A dokumentáció szerepe a gazdasági életben. A középfoku képzettségű dokumentálók feladatai.

II. A DOKUMENTÁCIÓ TECHNIKÁJA

1. A dokumentumok

1. A dokumentum fogalma. Dokumentumtipusok
2. Dokumentumtipusok (folytatás)
 2. Írásbeli feladat a 1-2-ből
3. Írás. Írásjelek. Rövidítések. Szimbólumok
 3. Rövidítések felismerése és feloldása
4. Dokumentumok olvasása. Igazgatási, kereskedelmi, üzleti dokumentumok
5. Dokumentumok olvasása. Műszaki szövegek, folyóiratok stb.
6. Dokumentumok olvasása. Évkönyvek, adatgyűjtemények
 6. 21 gyakorlati tárgyú óra. Gyorsolvasás
 6. Írásbeli dolgozat a 3-6-ból
7. Dokumentumok szerkesztése. Levél, jegyzet, jelentés, nyilvántartások

8. Dokumentumok szerkesztése. Táblázatok, ábrák, vázlatok, statisztikák
 8. 30 gyakorlati tárgyú óra. Írás, szerkesztés, grafikus ábrázolás stb. (7-8)
 8. Táblázatok, ábrák, statisztikák szerkesztése, összeállítása
9. Latin és egyéb írásjelekkel készített dokumentumok másolása. Transzliteráció
 10. Gyakorlati tárgyú előadás (9)
 9. Írásbeli dolgozat (9)

2. Kartotékok

10. A bibliográfiai cédula, szerepe, tartalma, formátuma
11. A cédula szerkesztése
 11. Gyakorlati tárgyú előadás (10-11)
 11. Írásbeli dolgozat (10-11)
 11. Bibliográfiai cédulák szerkesztése
 - a/ könyvekről
 - b/ folyóiratcikkekről
 - c/ szabadalmi leírásokról
 - d/ műszaki katalógusokról
 - e/ disszertációkról
 - f/ szabványokról
 - g/ filmekről
 - h/ hangfelvételekről

3. Osztályozás

12. Betürendezés
 12. Gyakorlati tárgyú előadás (12)
 12. Írásbeli dolgozat (12 és 12)
 12. Betürendbe sorolás (szer-testületi szerzők)
13. Számjeles, kombinált betű- és számjeles, időrendi, földrajzi osztályozás
 13. Írásbeli dolgozat (13)

4. Osztályozás

14. Osztályozási rendszerek
15. Osztályozási rendszerek
 15. Gyakorlati tárgyú foglalkozás (14-15-16)

5. Válogatás

- 16. Jelzeteles
- 17. Válogatás
 - 17. Gyakorlati tárgy foglalkozás (16-17)
 - 17. Írásbeli dolgozat (16-17)
 - 17. Osztályozási mutató készítése

6. Iratrendezés

- 18. Iratrendező eszközök
- 19. Irattározás
 - 19. Gyakorlati tárgy foglalkozás

7. Dokumentumok beszerzése

- 20. Dokumentumok beszerzése
- 21. Dokumentumok nyilvántartása
 - 21. Írásbeli dolgozat (20-21)

8. Dokumentumok készítése

- 22. Írógépek
- 23. Írógépek
- 24. Festék, tinta, papír
- 25. Sokszorosítás
- 26. Sokszorosítás
 - 26. A stencilgép működése
- 27. Nyomdai eljárások. Ormig, Ofszet
- 28. Betűszedés. Betűk
 - 28. Gyakorlati foglalkozás. Nyomdai korrekturajelek
- 29. Fényképezés
 - 29. Felvétel és előhívás
- 30. Mikrofényképezés. Mikrofilm, mikrokártya, mikrolap
- 31. Mikrofényképezés. Mikrofilm, mikrokártya, mikrolap
 - 31. Gyakorlati foglalkozás (30-32)
 - 31. Mikrofelvételek azonosítása és leolvasása
- 32. Hangfelvétel, távközlés
 - 32. Gyakorlati tárgy foglalkozás. Sokszorosítási eljárások megválasztása. Költségek
- 33. Kézírás. Kéziratszerkesztés
- 34. Fordítás

9. Dokumentumok füzése és kötése

- 35. Füzés és kötés
 - 35. Gyakorlati tárgy foglalkozás (36)
- 10. Dokumentumok tárolása
- 36. Könyvtárak, könyvraktárak
- 37. Dokumentumok megőrzésére szolgáló eszközök. Iratrendezés, butorok stb.
 - 37. Dokumentumok megőrzésére szolgáló eszközök
- 38. Kartotékszekrények
- 39. Irodaszerek
- 40. Butorzat
- 41. Szállítóeszközök
 - 41. Írásbeli dolgozat (36-40)

11. Dokumentumok terjesztése

- 42. Kölcsönzés, körözés
 - 42. Kölcsönzési és körözési kartoték-nyilvántartások vezetése
- 43. Házi folyóirat terjesztése
 - 43. Házi folyóirat szerkesztése
- 44. Kiállítások
 - 44. Gyakorlati tárgy foglalkozás (42-44)

III. A DOKUMENTÁCIÓS MUNKA ÉS A DOKUMENTÁCIÓS INTÉZMÉNYEK SZERVEZETE

- 45. Az emberi munka mérése
- 46. Az emberi munka mérése
- 47. A középfoku dokumentalista munkaköre
- 48. A középfoku dokumentalista munkaköre
 - 48. Gyakorlati tárgy foglalkozás (45-48)
- 49. Dokumentációs intézmények működése
- 50. Dokumentációs intézmények működése
 - 50. Gyakorlati tárgy foglalkozás (49-50)
- 51. Igazgatási szervek felépítése és dokumentációs szükséglete

52. Igazgatási szervek felépítése és dokumentációs szükséglete

53. Igazgatási szervek felépítése és dokumentációs szükséglete

IV. A DOKUMENTÁCIÓ FORRÁSAI ÉS SZERVEZETEI

54. A dokumentáció forrásai általában

55. A dokumentáció legfontosabb forrásai

56. A dokumentáció legfontosabb forrásai

57. A dokumentációs szervek feladatai

58. Fontosabb dokumentációs szervezetek

58. Gyakorlati tárgyú foglalkozás (54-58)

58. Írásbeli dolgozat (54-58)

V. KÖVETKEZTETÉSEK

59. Következtetések

KÜLFÖLDI KÖNYVEK ORSZÁGOS GYARAPODÁSI JEGYZÉKE

TERMÉSZET

TUDOMÁNYOK

KIADJA: AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
1963. 3.évf. 3.sz.

← MEGJELENT

Sajtó alatt
TÁRSADALOM TUDOMÁNYOK 1963.
3.évf. 4.sz.

Tájékoztató és kölcsönző könyvtársok
figyelmébe!

Megkönnyíti munkájukat, ha rendelkezésükre
állnak a

KÜLFÖLDI KÖNYVEK ORSZÁGOS
GYARAPODÁSI JEGYZÉKEI,

amelyek szakrendben tartalmazzák az utolsó
öt évben külföldön kiadott és a magyar könyv-
tárakban megtalálható külföldi könyvek bib-
liográfiai adatait és leírásait.

Évi előfizetési díjak:

társadalomtudományi sorozat 200,- Ft.

természet tudományokat és alkalmazott
tudományokat tartalmazó sorozat
300,- Ft.

Megrendelhetők az Országos Széchényi
Könyvtárban, Bp. VIII. Pollack Mihály tér 10.
Tel: 141-270, Csekkszám: 106 865-70.

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

1962. ÉVI JELENTÉSÉBŐL

Megjelent az Országos Széchényi Könyvtár beszámolója az 1962. évi munkáról. A 91 oldalas füzet első része (1-32. old.) a könyvtár tartalmi munkáját ismerteti az alábbi fejezetcimek alatt: Az állomány gyarapítása, feltárása, használata és megőrzése - Könyvtárügyi szolgáltatások, feladatok - Igazgatási feladatok. A második rész a statisztikai táblázatokat közli. A Melléklet rész a többi között a Könyvtár szervezeti felépítését, a dolgozók névjegyzékét, a dolgozók irodalmi munkásságát és a Könyvtár kiadásában 1962-ben megjelent publikációk jegyzékét adja.

AZ ÁLLOMÁNY FEJLŐDÉSE

	Állomány 1961.dec.31-én	1962.		Állomány 1962.dec.31-én
		gyarapodás	fogyadék	
Könyv (kötet)	1 515 182	43 141	841	1 557 482
Periodika (évf.)	163 052	4 776	-	167 828
Kézirat (db)	326 362	16 390	-	342 752
Zenemű (db)	56 698	7 693	-	64 391
Térkép (db)	72 139	509	-	72 648
Kisnyomtatvány (db)	1 817 225	76 916	-	1 894 141
Egyéb (db) ²⁾	182 699	12 494	2	195 191
Negatív és pozitív filmdokumentum (tekercs, átlagosan 800 felv.)	3 374 ³⁾	660 ⁴⁾	-	4 034 ⁵⁾
Összesen	4 136 731	162 579	843	4 298 467

1) A Könyvtártudományi Szakkönyvtár gyarapodásával, de a műemlék-könyvtárak gyarapodása nélkül.

2) Tartalmazza az oktató diafilmeket is.

3) 3374 tekercs = 2 699 650 felvétel

4) 660 " = 528 066 "

5) 4034 " = 3 227 716 "

Az Országos Széchényi Könyvtár

koriátozott példányszámban vételre ajánlja az alább felsorolt
kiadványokat

- ALBERT - SZEMZŐ - VIZKELETY: Schiller Magyarországon.
(Bibliográfia.) 1959. 21.- Ft.
- BARTONIEK: Codices manu scripti latini. 1. Cordices la-
tini medii aevi. 1940. 150.- Ft.
- DEZSÉNYI: A magyar hirlapirodalom első százada. 1941.
15.- Ft.
- FERENCZYNE: Kinai-magyar bibliográfia. 1959. 25.- Ft.
- FERENCZYNE: Mozart Magyarországon. 1958. 17.- Ft.
- GULYAS: A könyvnyomtatás Magyarországon a XV. és XVI.szá-
zadban. 1-2. köt. 1931. 70.- Ft.
- GYÖRY: Gesta regum, gestum nobilium. Tamulmány Anonymus
Krónikájáról. 1948. 25.- Ft.
- HANKISS - BERCZELINÉ: A Magyarországon megjelent szinkházi
zsebkönyvek bibliográfiája. 1961. 60.- Ft.
- HUBAY: Magyar és magyar vonatkozású röplapok, ujságlapok,
röpiratok az Országos Széchényi Könyvtárban 1480-1718.
1948. 50.- Ft.
- ISOZ Kálmán: Petöfi dalok. (Zenei bibliográfia.) 1931.
8.- Ft.
- Kalauz a magyar ifjusági irodalomban. 1957.- 15.- Ft.
- KOZOCSA: Az 1941. év irodalomtörténeti munkássága. (Bib-
liográfia.) 1943. 6.- Ft.
- KOZOCSA: Az orosz irodalom magyar bibliográfiája 1947-
1948. 15.- Ft. [1940.]
- Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesületének évköny-
ve. 1-2. köt. 30.- Ft.
- A Magyarországi könyvkiadók, nyomdák és sokszorosítók
jegyzéke és kötelepéldányszolgáltatásuk az 1959. évben.
1,50 Ft.
- U.a. 1960. 1,50 Ft.
U.a. 1961. 1,50 Ft.
- Nagy magyar elbeszélők. (Ajánló bibliográfia.) 1955. 14.-Ft.
- Az Országos Széchényi Könyvtár évkönyve.1957. 40.- Ft.
U.a. 1958. 40.- Ft.
U.A. 1959. 70.- Ft.
U.a. 1960. 70.- Ft.
- Az Országos Széchényi Könyvtár grafikai plakátjai 1914-ig.
10.- Ft.
- Az Országos Széchényi Könyvtár magyar nyelvü ujkori kötetes
kéziratainak katalógusa. 1-3. köt. 1956. 100.- Ft.
- PÁLFFY I. - PÁLFFY M.: Bibliographia Bolyaiana. 1962. 8.- Ft.
- RADÓ: Libri liturgici manu scripti bibliothecarum Hungariae.
1947. 50.- Ft.
- VÁCZY - REDEYNÉ: Irodalmi levelestár. 1. köt. 1923. 10.- Ft.
- A kivánt műveket írásbeli vagy telefon-kérésre (335-124)
utánvétellel küldjük meg.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

lent hasznot, ha az olvasó új területre vonatkozóan kíván tájékozódni, vagy egy bizonyos témára vonatkozó irodalmat keres, vagy bibliográfiát óhajt összeállítani. Ilyen vonatkozásban a tárgymutatót követő szerző-mutató is jó szolgálatot tesz.

A folyóirat első számának tartalma: a tartalomjegyzék után rövid tájékoztatás a folyóirat használatának módjáról; a feldolgozott folyóiratok betürendes tárgykörök szerinti jegyzéke, a referátumok, számoló gépek és adatfeldolgozó berendezések legújabb irodalmáról a H. E. Tompkins féle osztályozási rendszer 0 - 14 sorszámig terjedő csoportosításában; tárgymutató; szerzői névmutató

A KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRÜGY AMERIKAI IRODALMÁNAK REFERÁLÓ LAPJA

PUBLIC LIBRARY ABSTRACTS.
Indiana University, Division of Library Science.
Bloomington, Indiana. 1(1960)-

1. vol. 1960. 1-4. no.
2. vol. 1961. 1-4. no.
3. vol. 1962. 1-4. no. Index.

Az Indiana University (Amerikai Egyesült Államok) könyvtártudományi csoportjának kiadványa, a Public Library Abstracts az Amerikai Egyesült Államok és Kanada közművelődési könyvtáraitra

vonatkozó könyvtártudományi folyóiratok és egyéb könyvtári kiadványok cikkeit ismerteti. A cikkeket témák szerint csoportosítja, s egyetlen mondatba sűrítve csak a leglényegesebb megállapítás közlésére szorítkozik. A könyvtárakat érintő kérdéseket az alábbi tíz nagy csoportba osztva figyeli:

- I. Testületek és alapvető demográfiai adatok.
- II. Ügyvezetés, adminisztráció.
- III. Könyvtári állomány.
- IV. Könyvtártechnika
- V. Szolgáltatások felnőtteknek.
- VI. Szolgáltatások gyermekeknek és iskoláknak.
- VII. A könyvtári szolgáltatások kiterjesztése.
- VIII. Könyvtári épületek.

IX. A könyvtári munka kiértékelése.

X. Általános jellegű tanulmányok.

Az egyes csoportok további bontás után alapszoportokra, s pontokra oszlanak. Így például a II. csoport a következőképpen bomlik tovább:

A. Személyi ügyek. 1. A személyzet száma, összetétele, képzettsége. 2. Változások. 3. Fizetés. 4. Betegszabadság stb.

B. Költségvetés. 1. Bevétel. 2. Kiadás. 3. Idő és költségtanulmányok.

C. Propaganda ... 3. Napilap. 4. Rádió és televízió. 5. Kiállítás. 6. Könyvtári kiadványok.

1960-ban 378, 1961-ben 497 ismertetést közölt a lap, 1962-ben pedig 196 könyvtári kiadványt dolgozott fel.

Mint érdekességet megemlítjük, hogy pl. a "Betegszabadság" pont alatt a referálólap 1961. 3. száma (6. p.) közli az egyik közművelődési könyvtár tájékoztató kiadványa alapján az illető könyvtár beszerzési, katalogizálási és feldolgozási költségeire vonatkozó tanulmány idevágó alábbi adatait: "a katalogizáló osztály irodai személyzetének 1961. január 18 - február 2-ig figyelemmel kísért 734 órából 4,9 % esett a betegség és kb. 4,8 % a feketekávézás miatti kiesésre."

AZ OLVASÓ A LEGFONTOSABB SZEMÉLY A KÖNYVTÁRBAN...

Az Amerikai Könyvtáros Szövetség Bulletin-jében találtuk az itt következő könyvtáros aranyigazságokat. Nemcsak mélységük, megkapó egyszerűségük, hanem a komoly sorok mögül kicsillanó finom ironia miatt is közlésre érdemesek.

Az olvasó a legfontosabb személy ebben a könyvtárban... akár személyesen, akár telefonon, akár posta útján jelentkezik.

Az olvasó nem függ tőlünk... mi függünk tőle.

Az olvasó nem munkánk megvárása és félbeszakítása,... hanem annak célja. Nem mi teszünk neki szíveséget azzal, ha teljesítjük kívánságait... ő tesz szíveséget, hogy

alkalmat ad nekünk erre.

Az olvasó nem idegen a könyvtárban... hanem könyvtárunk része.

Az olvasó nem hideg statisztikai adat... hus-vér ember. ő, akinek ugyanolyan érzései és érzelmei vannak mint nekünk.

Az olvasó-val nem vitatkozhatunk vagy ellenkezhethetünk... még egyikünk sem került ki győztesen olvasóval folytatott vitából.

Az olvasó-nak ugyanazt a tiszteletet és udvariasságot kell megadnunk, mint amit mi is elvárunk... függetlenül attól, hogy valóban megkapjuk-e vagy sem. (ALA B. 55.vol. 1961. 7.no. 648. p.)

NIGÉRIA KÖNYVTÁRÜGYE

Az Angliában megjelenő Library World c. könyvtáros-folyóirat 1962. évi szeptemberi száma (64. vol. 747. no.) teljes egészében Nigeria könyvtárügyével foglalkozik. A többi között az alábbi cikkeket közli:

HARRIS, John: Libraries of learning and research in Nigeria. = Libr. World. 64. vol. 1962. 747. no. 68-80.p. Illusztr.

Főiskolai és tudományos könyvtárak Nigériában. (3.2)
(3.3)

OKORIE Kalu: The progress of public libraries in Eastern Nigeria. = Libr. World. 64. vol. 1962. 747. no. 60-62. p. Illusztr.

Kelet-Nigéria közművelődési könyvtárügyének fejlődése. (3.4)

SCHOFIELD, J.E.: The British Council and library development in Nigéria. = Libr. World. 64. vol. 1962. 747. no. 64-66. p.

A British Council és Nigéria könyvtárügyének fejlesztése. (2.)

KÖZÉPEURÓPA LEGNAGYOBB KINAI KÖNYVTÁRA CSEHSZLOVÁKIÁBAN

A Csehszlovák Akadémia mellett működő Orientalista Intézet önálló alkotó része a Lu Shiun Könyvtár, amely nevét az egyik legnagyobb modern kínai íróról kapta. Az 1952-ben felállított könyvtár, Középeurópa legnagyobb ilyen jellegű gyűjteménye, jelenleg 52 833 kínai munkát tartalmaz, speciális gyűjteménye van kínai újságokból, s egy külön tibeti szekciója is van.

A Lu Shiun Könyvtár szoros kapcsolatban áll a Pekingi Állami Könyvtárral és a Kínai Akadémia Könyvtárával, s a két ország közötti kulturális egyezmények értelmében csereanyagként megkapja az új kínai köny-

veket, folyóiratokat és újságokat s a beszerezhetetlen munkák mikrofilm másolatát.

A Lu Shiun Könyvtár elsősorban tudományos könyvtár s csak kisebb részét képezik a regények és az európai és más nyelvekből kínaira fordított szépirodalmi művek. Mintegy 405 folyóiratot kap rendszeresen. Legértékesebb részét a kínai irodalmat kezdetétől (i.e. XII. század) az i.u. XIX. századig bemutató gyűjtemény képezi. A tibeti szekció legérdekesebb része egy több ezer kötet buddhista műből álló gyűjtemény. (Cahiers de la Documentation, 16. ann. 1962. 2.no. 23.p.)

REPROGRÁFIAI KONGRESSZUS

KÖLNEN

A Nyugatnémet Fényképészeti Társaság Kölnben, 1963. okt.-ben rendezi az I. nemzetközi kongresszust a sokszorosítás kérdéseiről. A kongresszus napirendjén a következő két előadássorozat szerepel:

a/ a sokszorosítás tudományos és technikai alapelvei: 1. ezüsthalogén anyagokat használó fényképészeti eljárások; 2. ilyen anyagokat nem használó fényképészeti eljárások; 3. offset és egyéb eljárások.

b/ a sokszorosítás alkalmazási területei: 1. hatóságok; 2. gazdasági élet; 3. kultúra, tudomány és kutatás; 4. mikrofilmre felvett levéltárak; 5. kombinált technika; 6. speciális kérdések.

A kongresszus hivatalos nyelve az angol, a francia és a német.

A kongresszuson - értesülésünk szerint - magyar szakemberek is részt vesznek.

A kongresszus keretében két kiállítást is rendeznek. Az egyik a külföltele sokszorosítási eljárásokról ad rendszeres képet, a másik a készülékeket és sokszorosítási anyagokat mutatja be. (Cahiers de la Documentation, 16. ann. 1962. 2.no. 22.p.)

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ. 9. évf. 1963. 1. sz. Kiadja a Könyvtártudományi és Módszertani Központ. F.k. Barabási Rezső. Szerkeszti Bóday Pál. 1963. március 29. Példányszám: 900 Terjedelem 4 A5 iv. Készült a KMK sokszorosítójában. (Bp. VIII. Múzeum u. 3.)